

VINERI 21 IULIE 2000 · ANUL III [L] NR. 29

FONDAT ÎN 1951
FOAIA 20 FOINTE
românească
SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Concursul familiilor românești din Ungaria

14 iulie 1849 – o dată pierdută în negura istoriei

Va continua construirea Centrului Cultural Român din Giula

CALENDAR ORTODOX

24 iulie, luni – Sf. Mare Mc. Hristina; Sf. Mc. Ermoghen
 25 iulie, marți – Adormirea Sfintei Ana; Sf. Olimpiada și Eupraxia
 26 iulie, miercuri – Sf. Sfinții Mc. Ermolae, Ermip și Ermocrat; Cuv. Mc. Paraschevi
 27 iulie, joi – Sf. Mare Mc. și Tămăduitor Pantelimon; Cuv. Antuza și Marcel
 28 iulie, vineri – Sf. Ap. și diaconi Prohor, Nicanor, Timon și Parmena; Cuv. Pavel Xiropotamiteanul
 29 iulie, sâmbătă – Sf. Mc. Calinic, Veniamin și Mamant
 30 iulie, duminică – Sf. Ap. Sila, Silvan, Crescent, Epenet și Andronic; Sf. Mc. Iulita Duminica a VI-a după Rusalii (Vindecarea slăbănogului din Capernaum); Ap. XII, 6-14; Ev. Matei IX, 1-8; Glas 5; Voscr. 6

AGENDĂ

24 iulie

1846 – printr-o scrisoare, Mihail Kogălniceanu și Nicolae Bălcescu anunță Societății literare din București proiectul redactării și tipării, în scopul propagandei peste hotare, a unui *dicționar biografic*, care să cuprindă „viețile celor mai însemnați români din toate veacurile”.

1909 – s-a născut la Vitănești (Teleorman) *Constantin Noica*, filosof, eseist, erudit poliglot.

25 iulie

Adormirea Sfintei Ana, mama Fecioarei Maria. Creștinii care nu respectă această zi vor fi adormiți tot timpul anului. Respectarea zilei se face prin rugăciune și abținerea de la a face păcate. Sfânta Ana reprezintă pentru agricultori și crescătorii de vite simbolul reculegerii, al liniștii și blîndeții. Ea le aduce aminte că fiecare „cade în somnul cel lung al morții”. Sfânta Ana îndeamna la milă pentru cei slabi și la pomană pentru cei săraci.

26 iulie

1921 – a intrat în vigoare *Tratatul de pace* între Puterile Aliate și Ungaria. Este vorba despre *Tratatul de pace* încheiat la 4 iunie 1920, la Trianon. Atunci s-a recunoscut pe plan internațional unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

27 iulie

1973 – s-a stins din viață *Paul Menu*, operator de film documentar. A trăit aproape 100 de ani. S-a născut la 20 mai 1876, la Paris. El a fost realizatorul primelor filmări din România, executate în intervalul 10 mai – 20 iunie 1897, dezvoltate la firma Lumière din Lyon și prezentate, în același an, la București. Cîteva dintre aceste creații sînt: Tîrgul Moșilor, Hipodromul și cursele de la Băneasa, Terasa cafenelei Capșa, etc.

28 iulie

1854 – s-a născut *Victor Babeș*, unul dintre fondatorii microbiologiei moderne.
 1914 – a început *primul război mondial*.

29 iulie

1890 – s-a stins din viață *Vincent van Gogh*, pictor postimpresionist.
 1948 – în această zi au fost deschise la Londra, pe Stadionul Wembley, *primele Jocuri Olimpice* după cel de-al doilea război mondial.

30 iulie

1784 – încetează din viață *Denis Diderot*, scriitor și filosof, enciclopedist francez. Cel mai cunoscut roman al lui poartă titlul de „Călugărița”.
 1818 – s-a născut scriitoarea engleză *Emily Jane Brontë*.

Încă o dată despre finanțarea Bisericii Ortodoxe

Biserica nu se poate baza numai pe sprijinul de la stat

Biserica Ortodoxă Română din Ungaria primește în fiecare an din partea statului Maghiar fonduri considerabile pentru lucrări de renovare. Anul trecut, de pildă, această sumă a fost de 18 milioane de forinți, din care 9 s-au cheltuit pentru catedrala din Giula, iar alte 9 pentru imobilul de pe strada Hoiló din Budapesta, unde funcționează și capela românească. În acest an, deși s-au solicitat 30 de milioane de forinți, statul a acordat doar 4 milioane. Care este explicația? Aurel Becan a încercat să afle răspuns la această întrebare, căutîndu-l pe Semjén Zsolt, subsecretarul de stat pentru culte din cadrul Ministerului Culturii, care însă l-a delegat pe Csallóközi Zoltán, șef de secție la același minister.

– În anul trecut am acordat Bisericii Ortodoxe Române un sprijin mai susținut, deoarece am avut un an „bun” și atunci s-a format și Episcopia. – ne informează domnul Csallóközi. – Am ajutat această comunitate ca să poată realiza o investiție mai serioasă. Așa se face că am acordat 9 milioane pentru imobilul din Budapesta și alte 9 milioane pentru catedrala din Giula. Bineînțeles că sprijinirea unei Biserici nu se referă numai la fondurile primite pentru renovări, ci include și banii de funcționare, de catehizare. Dacă analizăm lucrurile așa, atunci situația este cu mult mai bună.

Parohul din Budapesta, părintele *Marius Maghiaru* însă nu este de acord cu părerea reprezentantului de la minister.

– Nu pot să fiu de acord cu părerea domnului Csallóközi. Într-adevăr, nu se poate nega că Biserica Ortodoxă Română primește în fiecare an anumite fonduri pentru funcționare, muzeu, cate-

hizare. Însă acestea sînt garantate prin lege. Sumele pe care nu le știm dinainte sînt acelea pe care le primim pentru renovări. Or, în cazul Budapestei, în acest an nu s-a primit nici un filer.

– *Se ia în considerare, la fixarea fondului, că conducătorul unei Biserici face critici statului?*

– Ar fi foarte nepotrivit, dacă problemele bisericesti ar primi nuanțe politice – susține Csallóközi Zoltán. – Deși Domnul Episcop a criticat Guvernul Ungariei, aceasta nu are nici o legătură cu acordarea sprijinului. Mai ales că sumele primite pentru funcționare, muzeu, catehizare au rămas neschimbate. Este clar că nu este prea norocos dacă anumite fețe bisericesti se amestecă în politică. Am toată convingerea că neînțelegerile se vor lămurii sau chiar s-au lămurit deja.

– Nu prea găsesc altă explicație decît că oficialitățile maghiare s-au supărat puțin din cauza interviului acordat de P.S.

Sofronie. – este părerea preotului Marius Maghiaru. – Aceasta este treaba lor, cum interpretează declarațiile din care unele sînt adevărate, iar altele mai puțin. Eu însă m-aș lega de un alt aspect al problemei. În ultimii doi ani am primit 19 milioane de forinți pentru imobilul din Budapesta. Acești bani provin din partea cetățenilor maghiari, care plătesc impozit. Dacă nu putem continua munca de renovare în Capitală, atunci înseamnă că fondul respectiv a fost cheltuit de prisos.

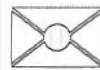
– *Ce se întîmplă atunci cînd o Biserică începe renovarea unui imobil, dar din cauza lipsei de sprijin financiar este nevoită să întrerupă această muncă?*

– Evident că trebuie să încerce o soluție și din resurse proprii. – spune Csallóközi Zoltán. – Pentru stat, fiecare Biserică este partener și i se acordă tot sprijinul posibil. Dar și bisericile trebuie să facă eforturi.

– Comunitatea românilor din Budapesta, deși are mulți credincioși, sub aspect financiar nu este atît de puternică ca să subvenționeze o asemenea lucrare care ar costa peste 100 de milioane de forinți. – ne informează parohul budapestan. – O altă problemă este că această clădire nu este în proprietatea Parohiei, noi folosim doar capela și locuința preotească, proprietarul oficial este însă Episcopia Ortodoxă Română. În primul rînd ea ar trebui să precizeze, ce scopuri urmărește cu imobilul respectiv și cum poate rezolva marea problemă a renovării. Bineînțeles, eu ajut și stau la dispoziție. Caut și investitori, dar nimeni nu vrea să investească bani numai atunci dacă ar deveni și proprietar. Ar fi o soluție potrivită, dacă și Adunarea Eparhială, ca cel mai înalt for bisericesc, și-ar exprima părerea legată de situația creată.

Aurel Becan

Poșta redacției

Cu sincere mulțumiri

Prin intermediul „Foi românești”, conducerea corului „Viva la musica” din Chitighaz dorește să-și exprime sincera mulțumire față de *Tiberiu Boca*, președintele Comisiei Culturale a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, care s-a gîndit la începutul anului la ei și la activitatea acestei mici grupări. Activistul ATRU își donează salariul lunar de 25.000 de forinți pentru sprijinirea corului, astfel în contul chitighăzenilor se vor aduna 300.000 de forinți în anul 2000. Acest sprijin ne-a dat o nouă putere și elan pentru continuarea mișcării corale românești la Chitighaz. Cu sincere mulțumiri,
Ana Buha, conducătoarea corului „Viva la musica”, Chitighaz

Proiectul de Pacificare Maghiaro-Română

14 iulie 1849 – o dată pierdută în negura istoriei

În pofida memoriei neglijente a prezentului, ziua de 14 iulie marchează un moment deosebit atât în istoria poporului român, cât și în trecutul maghiarilor. În vara anului 1849 s-a semnat Proiectul de Pacificare Maghiaro-Română, primul document de înțelegere dintre cele două națiuni. Poate că actul este interpretat diferit de cele două istoriografii, dar cred că nu se pune la îndoială faptul că din principiile fixate în proiect reiese dovada maturității în gândirea națională a elaboratorilor acestuia. E drept, momentul semnării nu era oportun, dar cu siguranță putem afirma că și lumea de azi trebuie să țină cont de acele principii progresiste, pentru a evita actele însingurate iscate pe chestiuni naționale, de care din păcate nici astăzi nu este lipsită regiunea în care trăim. Acum 151 de ani, „negociatorii” maghiari și români, aflați ambii în situații critice, au știut să găsească formule juridice dintre cele mai înaintate, formule pe marginea cărora astăzi se ceartă comitete și comisii din cele două țări. Proiectul de Pacificare, semnat de Bălcescu și Kossuth prevedea, printre altele, dreptul la folosirea limbii române în administrația de stat, dreptul la o biserică ortodoxă română independentă și la întreținerea școlilor cu predare în limba română.

Împrejurările istorice

Având în vedere schimbările progresiste ale vremii, românii din Ungaria și Transilvania au sperat în 1848 la obținerea drepturilor de libertate națională. Unirea Ardealului – locuit în majoritate de români – cu Ungaria, s-a înfăptuit fără acordul românilor. Liderul revoluției maghiare, Kossuth Lajos, era convins că, o dată cu înlăturarea vechiului sistem juridic imperial, respectiv cu acordarea drepturilor de libertate personală, se va rezolva și problema naționalităților. Nici românii, dar nici celelalte naționalități din Ungaria, altele decât cea maghiară – ele constituind majoritatea populației țării –, nu s-au mulțumit cu atât și au optat pentru drepturi naționale colective. Dorința lor n-a fost ascultată de guvernul ungar, prea ocupat cu cucerirea propriilor drepturi naționale. Curtea vieneză s-a folosit de neînțele-

vinerea trecută, în 14 iulie, comunitatea românească din Seghedin și-a amintit despre semnarea în 1849 a Proiectului de Pacificare dintre poporul maghiar și român. Cei doi politicieni, Nicolae Bălcescu și Kossuth Lajos, cu 151 de ani în urmă, au pus bazele unor principii progresiste. Românii și ungurii din Seghedin și azi își amintesc de această primă apropiere a popoarelor vecine. La placa comemorativă – inaugurată anul trecut pe peretele clădirii din piața Klauzál, despre care se presupune că ar fi găzduit întâlnirea lui Bălcescu și Kossuth –, au depus coroane de flori doamna Ványai Éva, viceprimar în numele conducerii orașului, Andrei Oancea, consulul general al României la Seghedin, dr. Gheorghe Petrușan, președintele Autoconducerii Românilor și Ștefan Soc, președintele Asociației Culturale a Românilor din Seghedin.

gerile iscate între unguri și naționalități și a promis acestora din urmă libertatea națională. În urma promisiunilor și a dorinței de a cucerii libertatea națională, o bună parte a croaților, sîrbilor și românilor ajung în conflict cu guvernul ungar. Mai târziu, naționalitățile s-au înșelat amar în ce privește libertatea promisă de austrieci. Pînă la începutul verii anului 1849, românii și ungurii din Transilvania au trecut prin nenumărate acte însingurate reciproce. Istoricul timișorean Ion Munteanu explică: „În timpul frământărilor procesului de împăcuiere, Avram Iancu, într-o scrisoare adresată unui ofițer din garda honvezilor, scrie foarte clar: «Între noi și voi armele niciodată nu vor putea hotărî.» Istoria a confirmat acest adevăr”.

Bălcescu, politicianul pragmatic

Între timp, revoluția maghiară ajungea într-o stare foarte critică. Trupele țariste – chemate de Viena – pătrundeau în Ardeal, iar din vest honvezii erau amenințați de armata habsburgică. În primăvara anului 1849, din toata Europa, doar revoluția maghiară s-a mai aflat în desfășurare. Istoricul maghiar din Seghedin Marjanucz László afirmă: „În Țara Românească a fost înăbușită răscoala împotriva rușilor. Reprezentanții revoluționarilor pașoptiști au venit în Ungaria. Printre aceștia s-a aflat și Nicolae Bălcescu, care nu urmărirea niște iluzii, ci foarte rațional a crezut că, bazându-se pe succesele de primăvară ale oștilor lui Bem, colaborînd cu maghiarii se poate cucerii și libertatea națională română, respectiv unitatea politică parțială.” Ion Munteanu evocă figura revoluționarului: „Nicolae Bălcescu n-a fost un om romantic, dimpotrivă, așa spune că a fost un politician pragmatic. El a spus că libertatea națională nu vine de la curtea despoților sau a împăraților. Libertatea națională trebuie cucerită. Pentru acest scop este necesară o înțelegere în interiorul națiunii române și o colaborare cu națiunile vecine, în acest caz cu națiunea maghiară aflată în luptă pentru independență”.

Primul document de colaborare între români și unguri

Tratatul de Pacificare se semnează după negocieri îndelungate, la Seghedin. Acesta enumeră drepturile națio-

nale acordate românilor din tot cuprinsul Ungariei și al Transilvaniei. Printre acestea cele mai însemnate sînt: dreptul la folosirea limbii române în administrația de stat, dreptul la o biserică ortodoxă română independentă și la întreținerea școlilor cu predare în limba română. În același timp s-a mai semnat un document care prevedea și o colaborare militară între Țara Românească și Ungaria, prin planul de a forma o Legiune Română, care avea menirea de a izgoni oștile țariste de pe teritoriul Ardealului și al principatelor române. Limba legiunii ar fi trebuit să fie cea românească, și ea ar fi luptat sub conducerea comună a Ungariei și a Țării Românești.

Sînge și îmbrățișări, învățăminte ale istoriei

„La 15 martie 1848, nici cei mai progresiști intelectuali revoluționari maghiari n-au înțeles esența problemei naționalităților. Timp de mai bine de un an, politicienii maghiari au fost nevoiți să se autoeduce. E adevărat, au făcut-

o sub presiunea situației politice, dar neapărat rămîne un merit: schimbarea viziunilor” – susține Mihai Cozma, profesorul din Seghedin. Meritul ambelor părți este că și-au dat seama de necesitatea colaborării și conviețuirii pașnice. Păcat că momentul era tardiv și cele așternute pe hîrtie la Seghedin nu s-au putut aplica și practic. Proiectul de Pacificare rămîne un testament al unei epoci sîngeroase, în care ambele popoare au avut de suferit, dar este totodată și dovada că o înțelegere între cele două popoare este nu numai posibilă, ci și benefică amîndurora. A alimenta neînțelegerile dintre maghiari și români nu poate fi decît în folosul altora, dar numai pînă cînd românii și maghiarii vor înțelege că cine îi îndeamnă la vrajbă trebuie pedepsit. O astfel de concepție asupra relațiilor româno-maghiare îl făcea pe ofițerul maghiar Simonffy să spună: „Cine seamănă discordie între națiunile noastre este dușmanul propriei națiuni”.

Ștefan Crăsta

De Sfîntul Ilie...

La Micherechi se spune că ziua de „Sîntilie” (20 iulie) este o sărbătoare minioasă.

Pe vremea „purtăturii”, nu se lucră-n cîmp. Totdeauna era vreme grea. Erau vîntoase, „îmburda” crucile de grîu și căruțele. Bătrânii ziceau: în ziua asta, adică la „Sîntilie”, e bine să nu lucrezi.

Gh. Dulău

Dezbateri la sediul AȚRU

Va continua construirea Centrului Cultural Român din Giula

La inițiativa lui *Traian Cresta*, președintele Auto-governării pe Țară a Românilor din Ungaria, vinerea trecută s-au întrunit la sediul din strada Eminescu din Giula reprezentanții acelor instituții românești, care sînt interesate în continuarea construirii Centrului Cultural Român din

tor șef al redacției românești din cadrul Televiziunii Maghiare și semnatarul acestor rînduri, reprezentînd săptămînalul „Foaia românească” și Editura NOI.

De la începutul discuțiilor s-a accentuat că ar fi bine dacă s-ar întocmi o listă cu cerințele și nece-

sau etnografic), Emilia Martin a spus că nu e suficient să construiești o clădire și să crezi că doar cu atît va și funcționa o instituție. Susținerea acestuia este o sarcină foarte costisitoare și de mare responsabilitate, iar instituțiile noastre nu se pot angaja la acest lucru.

Ce se va construi în a doua etapă a Centrului Cultural Român?

- o bibliotecă românească
- sediu pentru Institutul de Cercetări
- sală și teren de expoziție
- un studio

diri și sedii, dacă nu există nici o voință din partea statului maghiar ca acest institut să fie sprijinit în fiecare an de la buget, să se prezinte o garanție pentru funcționarea lui și în viitor.

Redactorii șefi de la radio și TV, Petru Cîmpian și Tiberiu Boca, au prezentat o situație despre cum funcționează redacțiile românești în cadrul studiourilor regionale de la Seghedin. Ambii au fost de părere că este de necrezut ca televiziunea sau radioul public ar permite ca redacțiile să se mute la Giula, mai ales că asta ar însemna cheltuieli urașe. Pentru activitatea acestor redacții e nevoie de mulți angajați, începînd de la tehnicieni pînă la producători.

În 1994 a fost normal să se planifice în cadrul viitorului Centru Cultural și un sediu pentru redacția săptămînalului românesc. Se știe că pînă în luna martie a acestui an redacția s-a aflat în piața Petőfi din Giula, de unde s-a mutat în sediul Uniunii. În ultimii ani s-au schimbat și necesitățile unei astfel

de redacții. O dată cu dezvoltarea tehnologică, s-a simplificat activitatea presei scrise. Conducerea Editurii NOI și a revistei „Foaia românească” este de părere că nu are nevoie de o nouă clădire, fiindcă sediul Uniunii Culturale este un loc bun pentru aceasta.

După ce s-a dovedit că necesitățile comunității noastre s-au schimbat destul de mult în ultimii 5-6 ani, Traian Cresta și Ion Budai au insistat să se întocmească totuși o listă concretă cu cerințele instituțiilor românești. Programul din 1994 s-a schimbat puțin și s-au făcut propuneri pentru următoarele: o bibliotecă românească, sediu pentru Institutul de Cercetări, sală și teren de expoziție, respectiv un studio, care ar putea da spațiu radiului-școală de la liceu.

La sfîrșitul întîlnirii, participanții au fost informați că după ce programul va fi actualizat de planificator, se vor purta noi tratative atît cu conducerea orașului Giula cît și cu realizatorul centrului, Ministerul Învățămîntului.

Eva Iova

Giula. Problema s-a ridicat în cursul vizitei de la începutul acestei luni la Giula a lui *Doncsev Toso*, președintele Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria. Secretarul de stat a urgentat la întîlnirea cu președinții celor două organizații pe țară, AȚRU și UCRU, ca să aducă o decizie comună în privința continuării lucrărilor de la centrul, care se află în Orașul Mare Românesc din Giula. Se știe că prima parte a acestui complex, care cuprinde o sală de teatru, un cămin pentru elevi, camere pentru oaspeți și o bucătărie, a fost dată în folosință încă în toamna anului trecut.

La întîlnirea de la sediul AȚRU au fost prezenți *dr. Ioan Ciotea*, președintele Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, *Ion Budai* – directorul Liceului N. Bălcescu, *Emilia Martin Nagy* – etnograf și muzeolog, *Petru Cîmpian* – redactor șef al emisiunilor în limba română de la radio, *Tiberiu Boca* – redac-

șionierii reali ale comunității. În etapa a doua s-a planuit aici o bibliotecă, sedii pentru Uniune, pentru Editură, pentru Institutul de Cercetări, studioul de radio și TV. Ioan Ciotea a fost de părere că Uniunea Culturală acum este în cea mai bună situație din ultimii 10 ani, fiindcă în 1998 a primit în posesie clădirea din strada Doja nr. 8. și se prevede să obțină în acest an și anumite subvenții pentru renovarea sediului. Deci, UCRU nu are nevoie de alt sediu, dar sprijină toate inițiativele care sînt în interesul comunității românești.

Emilia Martin s-a declarat nu numai ca membru al Institutului de Cercetări, dar și ca muzeolog. Cercetătoarea crede că Institutul ar merita un sediu, fiindcă de cînd s-a înființat nu dispune decît de două dulapuri în care se păstrează documentele. Actualmente acest institut se află în sediul UCRU. Despre înființarea unui muzeu românesc (ortodox

Ar fi bine însă, crede Emilia Martin, să se creeze la Centrul Cultural o sală sau un teren de expoziții permanente și periodice. Reprezentantul Institutului de Cercetări a amintit la întîlnirea de la AȚRU și faptul că este de prisos să vorbim numai despre clă-

Cooperare la granița româno-ungară

Întîlniri pentru viitoare parteneriate

Fundația pentru Promovarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Bichișciaba, împreună cu Agenția de Dezvoltare Economico-Socială din județul Timiș a organizat în această lună două ateliere de lucru. Întîlnirile au fost axate, în

principal, pe stimularea inițierii de parteneriate, prin stabilirea de contacte directe între întreprinzători. Primul workshop a avut loc săptămîna trecută, la Gyomaendrőd și a avut ca domenii de interes: creșterea ciupercilor,

industria brînzeturilor, cea a laptelui, creșterea vacilor, creșterea și valorificarea legumelor, producția de paste făinoase, cea de răcoritoare, de miere și produse din miere. Cel de-al doilea atelier de lucru a fost organizat în zilele de 20-21 iulie, la Orosháza. Au participat întreprinzători de diferite specializări: meșteșugari (cioplitori în piatră), cei care produc și comercializează fructe, producători de geam colorat, din cadrul producției de microcentrale termice și din industria prelucrării cărnii.

Oradea

Tîrgul meșterilor populari

Și în acest an se organizează la Oradea tradiționalul tîrg al meșterilor populari. Manifestarea are loc în curtea Muzeului Țării Crișurilor, între 21 și 23 iulie. Se așteaptă participarea a circa 60 de meșteri populari din principalele zone etnofolclorice ale României.

România va deține președinția Adunării Parlamentare a OSCE

Adrian Severin, parlamentar român independent, a fost ales săptămîna trecută președinte al Adunării Parlamentare a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE).

Fără a avea contracandidați, Severin a fost ales pentru această importantă funcție în aplauzele parlamentarilor europeni, care l-au considerat, de altfel, favorit în cursa pentru această președinție.

Inițial, își depuseseră candidaturile parlamentarul ungar, *Bársony András* susținut de grupul liberal european, care însă a renunțat în favoarea lui Adrian Severin, susținut de social-democrați, și un parlamentar francez, *Michel Voisin*, susținut de creștin-democrați. Considerînd că este „regretabil să existe doi candidați francofoni”, Voisin a renunțat și el la candidatura sa tot în favoarea lui Adrian Severin.

Mediafax

Uniunea Europeană – Cu ce ne poate ademeni noua președinție?

În articolul din săptămîna trecută am amintit deja că de la 1 iunie a.c. președinția Uniunii Europene (UE) a preluat-o Franța, una dintre puterile hotărîtoare din cadrul acestei comunități. Data trecută relatam și despre posibilitățile reduse și limitele președinției portugheze. De data aceasta ne putem pune, pe tot dreptul, întrebarea: cu ce va putea să ne ademenească președinția unei mari puteri?

Termenul „a ademeni” are mai multe înțelesuri, de exemplu: a amăgi, a momi, a duce pe cineva cu zăhărelul. Eu, cu intențiile mele serioase, am încercat să aleg termenul cel mai potrivit, cel mai oficial posibil: ademenire. În realitate speranță. Și în cazul acestui termen simt un oarecare gust peiorativ, dar mi se pare totuși termenul cel mai adecvat.

Sperăm, de exemplu, că incertitudinea privind data intrării în comun sau separat a țărilor din centrul și estul Europei, se va spulbera. M-aș referi, în acest sens, nu la niște corelații de dimensiune europeană, ci mai de grabă, la cele regionale, fiindcă atît cît această incertitudine nu poate să țină un popor întreg, o țară întreagă, timp de ani de zile, în asemenea condiții, nu poate să fie de folos nici îmbunătățirii relațiilor acelei țări cu vecinii săi. În cazul nostru, noi la fiecare pas am calculat și contat pe ajutorul pe care îl vom putea acorda și

asigura, deocamdată în mod indirect, de exemplu României vecine.

Noi, cei din această arie a Europei, niciodată nu putem să ne separăm de vecinătățile noastre, în special de cea cu România, avînd atîtea și atît de strînse legături istorice comune. Sînt dispus să declar că Ungaria, intrată chiar în UE, va putea să-și dezvolte posibilitățile și capacitățile de colaborare economică, comer-

bine cu condițiile de atunci. Azi trebuie să ne familiarizăm cu alte condiții, cele ale lumii afacerilor, ale comerțului, ale cîștigului imediat, cu alte cuvinte, cu ale capitalismului. Omul sau personalitatea capabilă care nu este în stare să țină pasul cu acest mers nou al lucrurilor, în scurtă vreme poate să ajungă la concluzia că este un om pierdut.

Ce trebuie deci să facem? Înainte de toate, să ne acomodăm

cială, financiară, bancară și investituțională numai și numai în strînsă legătură cu țările sale învecinate, printre ele, în primul rînd, cu România. Nu vreau să înșir alte date, decît volumul schimburilor comerciale pe anul acesta, prevăzut în jur de un miliard de dolari americani.

Am pornit de la schimbarea președinției UE. Urmează, timp de șase luni, Franța. Se spune că soarta acestui continent s-a decis, în primul rînd, prin normalizarea relațiilor dintre Franța și Germania. În orice caz, a fost un proces de lungă durată, dar care s-a soldat cu mult succes, nu numai în relațiile bilaterale, ci și inter-europene. În ce mă privește, sînt de părere că, în afară de ajutorul pe care Franța, cu președinția actuală în cadrul UE, îl va putea obține sau nu în cazul aderării țărilor noastre la UE, va putea să favorizeze și alte circumstanțe noi, de exemplu, legăturile de dimensiune istorică dintre Franța și România, gazda actuală a UE avînd un interes special în vederea facilitării aderării la UE și a altor țări, de exemplu cea a României. În mod indirect, însă, o asemenea întortocheală a lucrurilor ar putea să aibă un efect pozitiv și asupra accelerării ritmului aderării noastre la UE.

Cititorul are dreptul să considere aceste supuneri drept idei ciudate. În viața politică, economică, comercială, financiară din zilele noastre lucrurile se desfășoară altfel decît acum cîteva decenii. Ne-am obișnuit mult prea

cu condițiile și posibilitățile noi. Acest lucru este necesar la nivelul fiecărei persoane, darămite la nivelul unei țări întregi. Din acest punct de vedere privind lucrurile, țara noastră este ferm hotărîită să intre în UE, să devină membră cu drepturi depline ale acestei comunități, avînd în vedere însă, în primul rînd, avantajele pe care ni le poate oferi UE.

Președinția portugheză, țară cu un potențial economic similar cu al nostru, în realitate n-a putut să ne ușureze drumul intrării în CE.

Cred că semnul de întrebare este un lucru normal. În acest caz, în această nouă situație, la ce ne putem aștepta?

Să vedem, înainte de toate, declarațiile oficiale. Domnia sa, Jacques Chirac, președintele Franței, așa cum se cuvine, s-a pronunțat imediat, declarînd solemn că Franța, în calitatea sa de președinte a UE, va sprijini lărgirea UE, ferindu-se însă în ce privește înnuierea exigențelor puse față de candidați. Ceea ce mi se pare aproape sigur și din explicațiile ambasadorului Franței la Budapesta, este că o dată precisă, un termen fix al aderării noastre nu se poate spera nici de la conferința de înalt nivel de la Niza, care va avea loc în decembrie a.c. Doar un orar, un scenariu cinematografic. Parisul, pe semne, nu se grăbește. Iar noi, cei mai mici, la ce să ne așteptăm în continuare, vă întreb, și pe dumneavoastră, cu respect.

Al. Ardelean

Eminescu și Ramses

În fiecare an, pe 22 februarie și pe 22 octombrie, mii de egipteni se strîng în templul lui Abu Simbel pentru un spectacol – trebuie s-o spunem – meteorologic, dar care dă naștere unui ritual mistic. Templul însuși a fost gîndit și construit, de altfel, în vederea unui asemenea ritual. Aici a fost înălțată o statuie a celui mai venerat dintre faraonii Egiptului: Ramses al II-lea. În fiecare an, chipul dăltuit în piatră al faraonului e scîldat de razele soarelui numai în două rînduri: pe 22 februarie (data nașterii sale) și pe 22 octombrie (ziua în care s-a urcat pe tron). În fiecare dintre aceste ocazii, precizia soarelui e întîmpinată cu strigăte de bucurie de egipteni, de parcă vremurile de glorie ar fi coborît din nou peste ei și, cel dintîi, astrul, s-ar închina marelui faraon ca să confirme.

Tot așa, în fiecare an, într-un ritual numai al nostru, ne apropiem de chipul tot mai viu al unui bărbat. În fiecare an, pe 15 ianuarie (ziua în care s-a născut) și pe 15 iunie (ziua în care a săltat pe tronul culturii românești), îndeplinim o îndatorire mistică. Dacă, luați cu alte griji, îi lăsăm peste an templul în părăsire, ne strîngem totuși în fiecare dintre cele două date ca să vedem cum i se închină timpul. În fiecare an, fără excepție, descoperim că Eminescu tot mai are cîte ceva să ne spună. Aceasta mai ales că Eminescu, cel pe care unii se silesc să ni-l prezinte ca poet și doar ca poet, e de fapt, înainte de toate (și asta s-a dorit el însuși) un ideolog. Unul într-atît de preocupat de problemele statului și așa de lucid în aprecieri, încît nimeni nu s-a mirat cînd Goga l-a numit „cel mai echilibrat creier politic al României”. Vorbele sale contra oportunismului și în favoarea tăriei de caracter sînt valabile și astăzi, indiferent de țară: „Nu elementele moi ca ceara, cari cedează fără murmură oricărei întipăririi, nu indivizi mînați de interese mici și lesne de îndoit după vînt, nu capete cari se pleacă cu înlesnire ori în ce parte, numai puternică să fie, ci inima neînfrîntă, rătăcită fie chiar, stă la temelie puterii unui stat”.

Cine a mai pomenit ritualuri ca ale noastre, în fiecare ianuarie și iunie – culminînd acum cu Anul Eminescu – doar în cinstea unui poet, fie el cît de mare? Nici Ramses n-a fost poet. A fost și el un „creier politic”.

Dragoș Moraru, București

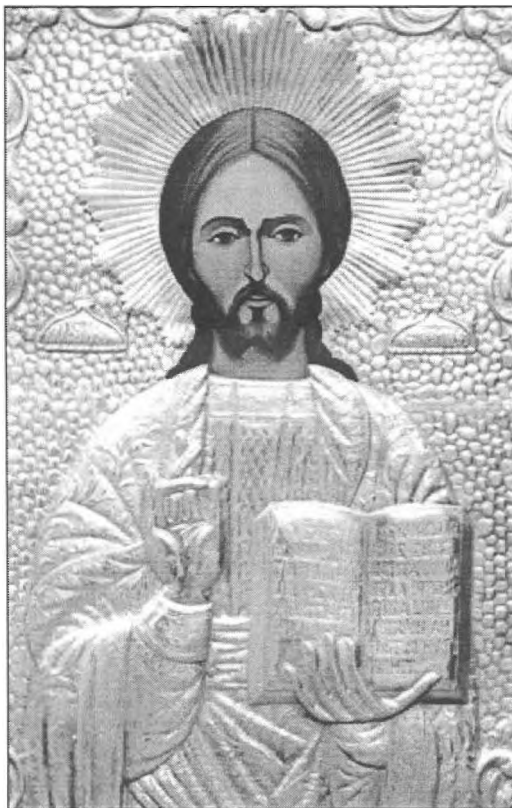
Intelectualii și biserica

Printre fenomenele caracteristice secolului al XX-lea, inevitabil trebuie reținut și cel numit al desacralizării, constând într-o diminuare în intensitate a credinței, în slăbirea sentimentului religios și drept consecință, într-o scădere procentuală a participării la serviciile religioase susținute de bisericile creștine. Fenomenul este explicabil, cauzele lui determinante sunt cunoscute, încât nu stăruim asupra lor.

Reținem însă una din cauze, respectiv știința, dat fiind că ei se atribuie un rol dominant în generarea desacralizării. Recunoscând funcția desacralizatoare a științei, nu pierdem din vedere accepțiunea absolutizată: „știința este opusă religiei” sau „religia este în contradicție cu știința”. Ne este bine cunoscut că, în acești termeni, s-a instituit o gravă eroare, dovedită în numeroase studii teologice și laice, care n-au reușit s-o anihileze din opinia publică.

Sub protecția acestei erori, mai puțini oameni de știință dar mulți oameni puțin și insuficient documentați în ale științei se complac într-o *indiferență totală față de viața religioasă*. Majoritatea absolută a acestora nu și-au consacrat timpul necesar spre a se edifica asupra religiei și a relațiilor acesteia cu știința. Acești intelectuali de mijloc și unilateral informați au preluat drept axiomă contradicția dintre religie și știință, considerându-se justificați și onorabili cu înstrăinarea lor față de biserică, fără să-și dea seama că se îndepărtează de valori autentice ale spiritului uman și de cele mai prețioase valori etice ale umanității.

Teoretic, intelectualii indiferenți și apatici religioși se justifică prin pretinsa contradicție dintre religie și știință, dar în realitate, practic și în esență, înstrăinarea lor de biserică și de

viața religioasă are la bază: *comoditatea de ordin fizic și de ordin moral*. Ambele sunt avantajoase și agreabile, mai ales la prima vedere, dacă nu se iau în considerare consecințele ce conduc la decăderea spirituală.

Comoditatea de ordin fizic este preferată inițial apoi intens cultivată, în spiritul teoriei timpului liber care, greșit interpretat, este consacrat numai distracțiilor. Drept consecință intelectualul comod consideră că tot timpul liber, în afara obligațiilor de serviciu și celor strict gospodărești, revine numai distracțiilor.

Astfel, chiar dacă mai are în suflet o urmă de credință, să poarte – măcar în virtutea tradiției – un anumit respect bisericii, totuși îi vine foarte greu să participe duminica la serviciul divin, în detrimentul unui *week-end* familial sau uneori aventuros. Există intelectuali mai tineri sau mai ales mai vârstnici atât de comози, încât se complac în a împărți prima jumătate de zi a duminicii între pat și masă, între somn, cafea și lecturi ușoare.

Mai condamabilă decât comoditatea fizică este comoditatea de ordin moral, care înseamnă sustragerea de sub autoritatea conștiinței, de care depind toate normele de bună conduită ale religiei propovăduite prin biserică. De data aceasta, intelectualul pretextează libertatea de a-și alege stilul de viață, năzuind a fi cât mai puțin constrâns de norme restrictive ca: Să nu minți! Să nu furi! Să nu ucizi! Să nu curvești! Să nu poftesti nici un lucru al aproapelui tău! Și atâtea altele, pe care intelectualul comod moral le consideră inacceptabile, ca dăunătoare bucuriilor și satisfacțiilor personale la care nu înțelege să renunțe, decât de teama sancțiunilor penale impuse de legi.

Deși situația actuală a relațiilor dintre intelectuali și biserică este deplorabilă, ea nu justifică descurajarea și cu atât mai mult disperarea, tot datorită științei, din rândurile căreia se ridică minți luminate ce întrevăd o evoluție istorică spre resacralizare, adică de revenire la credința în valori spirituale supreme, de factură religioasă.

De la sine înțeles că biserica creștină urmărește cu interes acest efort de *reînnoire spirituală*, căutând acomodarea și armonizarea adevărilor sale tradiționale de credință, cu modul și mentalitatea contemporană a intelectualilor. Întrucât toate bisericile creștine fac efortul de acomodarea istorică, de cooperare cu factorii științifici și de coordonare a dogmelor cu adevărarile științifice, calea revenirii și integrării intelectualilor în viața religioasă este deschisă și va fi din ce în ce mai prielnică în viitor. Mulți din cei dezorientați și înstrăinați astăzi de Biserică vor reveni și vor găsi odihnă sufletească în participarea la serviciile religioase.

I. O. Rudeanu

Sfântul Prooroc Ilie

Sfântul Ilie Tesviteanul a fost unul dintre marii prooroci ai Vechiului Testament, numele lui însemnând „om al lui Dumnezeu”.

La rugămintea sa Domnul a încuiat cerurile (III Regi 17,1), a înviat pe fiul văduvei

din Sarepta Sidonului (III Regi 17,22) și a pogorât foc din cer, arătând astfel că el îl vestea pe Dumnezeu cel adevărat (III Regi 18,36-39), iar nu pe idoli. Când s-a rugat pe muntele Horeb, Domnul i s-a arătat într-o „adiere de vânt lin” (III Regi 19, 11-12).

Sfântul Prooroc Ilie nu a murit, ci a fost înălțat la cer, viu, în caz de foc (IV Regi 2,11). Înainte de ridicarea sa la cer îl lasă ca urmaș al său pe Proorocul Elisei.

Acest lucru apare și în Noul Testament, Domnul Hristos lăsându-i ca urmași pe Sfinții Apostoli, care mai târziu vor lăsa în locul lor, să conducă Biserica, pe episcopi. Astfel se transmite și se păstrează din generație în generație harul lui Dumnezeu.

Dacă Sfântul Ioan Botezătorul este înaintemergătorul primei veniri a Domnului, Sfântul Prooroc Ilie este înaintemergătorul celei de-a doua veniri a lui Hristos.

Să-l luăm ca pildă pe Marele Prooroc Ilie, urmându-l în dragostea lui față de Dumnezeu, în rugăciunea care l-a dus la vederea Domnului, în credința adevărată, care i-a rușinat pe închinătorii la idoli și să-l rugăm să ne fie mijlocitor înaintea Mântuitorului Hristos.

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 30 iulie 2000

Apatcu –	ora 11.00 – pr. Origen Sabău
Bichiș –	ora 9.00 – pr. Petru Pușcaș
Bichișciaba –	ora 9.00 – pr. Teodor Marc
Budapesta –	ora 10.00 – pr. Marius Maghiaru
Catedrala din Giula –	ora 10.00 – P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc –	ora 9.30 – pr. Aurel Becan
Chitighaz –	ora 9.30 – pr. Florin Olteanu
Crîstor –	ora 9.00 – pr. Alexandru Șereș
Leucușhaz –	ora 9.00 – pr. Ilie Ciocan
Micherechi –	ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă –	ora 9.00 – pr. Teodor Rocsin
Peterd –	ora 10.00 – pr. Cosmin Pop
Săcal –	ora 9.00 – pr. Origen Sabău

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Marți	ora 18.00 – oră de rugăciune

Doi tineri români din Ungaria, la Universitatea Eötvös Loránd

Cu câteva săptămîni în urmă s-a terminat perioada examenelor de bacalaureat și au început examenele de admitere. Această vreme aduce cu totul altceva în viața tinerilor, decît anii petrecuți în liceu. De-acum încolo tu ești responsabil pentru orice decizie, pentru orice pas.

În ultimii ani s-a schimbat mult sistemul de învățămînt la noi. Tinerii au posibilitatea să se prezinte în același timp la mai multe facultăți sau universități din Ungaria, dar pot să se înscrie și la instituții superioare din România. Catedrele noastre românești din Ungaria și în acest an au așteptat studenți, dar de cîtiva ani numărul acestora se micșorează. Catedra de română din Seghedin mai are încă în fiecare an cîte 2-3 studenți români, iar restul sînt unguri din Ardeal. La Universitatea Eötvös Loránd din Budapesta de mult timp tinerii noștri nu s-au prezentat. În acest an însă s-a întrerupt această „tradiție”.

Doi tineri români, *Laura Martin* și *Gheorghe Berényi* și-au semnalat voința de a primi admitere la Universitatea din Budapesta, la secția română.

– *Laura, din septembrie vei fi studentă la universitatea ELTE, la secția română și psihologie. Cum a fost admiterea?*

– Nu a trebuit să dau examen fiindcă am cîștigat locul doi la olimpiada de limba română (OKTV), și cu asta am primit dispensă de la examenul de admitere. Nu mai trebuia să dau dovadă despre cunoștințele mele din limba și literatura română, doar să-mi arăt certificatul.

– *Cum te-ai hotărît să te prezinți la psihologie?*

– Întotdeauna m-a interesat mult psihologia, sufletul oamenilor și mai ales al elevilor, tinerilor. După terminarea acestor două secții pot să-mi realizez visurile, adică să ajut elevii din liceu, să le ascult problemele, și tot atunci, le pot preda și lim-

ba română. Aș vrea să fiu psiholog la liceu, fiindcă după părerea mea în fiecare școală este nevoie de o astfel de posibilitate.

– *Cîți dintre colegii tăi de clasă din liceul Bălcescu își vor continua studiile și ce instituții au ales?*

ția de română din Seghedin sau pe cea din Budapesta?

– Această întrebare ni s-a pus și în săptămîna trecută la Universitate.

După părerea mea problema este că tinerii nu vor să se ocupe cu această limbă, nu vor să-și păstreze identitatea română și

nul de admitere la Facultatea Juhász Gyula din Seghedin și la Universitatea Eötvös Loránd din Budapesta. Ghiuri a ales limbile română și engleză.

– *Cum te simți, cum ți-au reușit examenele de admitere?*

– Prima dată am dat examen la Seghedin din

exerciții de traducere: primul text trebuia să-l traducem din maghiară în română, iar celălalt invers.

În ultima parte trebuia să scriem o compunere despre Mihai Eminescu sau despre Ion Luca Caragiale. Eu l-am ales pe Eminescu. În examenul oral a trebuit să prezint viața și activitatea scriitorului Liviu Rebreanu.

– *Nu ți s-a părut greu să dai un examen din limba și literatura română – deoarece tu ai terminat într-o școală medie maghiară – fără a învăța românește?*

– Pe de o parte a fost greu, fiindcă nu aveam destule materiale din literatura și gramatica română, dar m-a ajutat o profesoară de română la pregătirea pentru admitere. Cu limba română nu aveam mari probleme, pentru că mulțumită faptului că sînt membrul Bisericii Baptiste Române din Micherechi, m-am obișnuit foarte bine cu limba română literară. Bineînțeles, aveam nevoie de pregătire și în acest domeniu, dar bazele le-am avut deja.

– *Cum aștepti acum începerea anului școlar ca student universitar?*

– Am foarte mari emoții, pentru că am auzit multe lucruri descurajatoare despre facultăți și universități. Știu că va fi cu totul altceva decît pînă acum, dar abia aștept încercările, pe care le voi întâmpina la începerea anului universitar.

Rita Ruja

– Am fost 26 de elevi în clasă, și dintre aceștia 22 își vor continua studiile la facultăți și universități. Cei mai mulți și-au ales instituții superioare din România, la economie și la medicină, iar aici în Ungaria la litere. Patru persoane ne-am prezentat la secția de română, dar pînă la urmă am rămas doar două, împreună cu colega mea, Carmen Ruja, la Facultatea din Seghedin, secția română-matematică.

– *Ce crezi, în general, de ce nu aleg tinerii sec-*

le este rușine să vorbească limba română. Dintre colegii mei foarte mulți din acest motiv nu s-au prezentat la secția de română.

– *Cum privești spre viitor?*

– Sper că voi termina acești cinci ani cu succes, iar apoi o să devin profesoară și psiholog în cadrul liceului românesc, unde am terminat și eu.

Gheorghe Berényi și-a făcut studiile medii la Școala Tehnică Trefort Ágoston, iar cu trei săptămîni în urmă a dat examene

engleză, dar fiindcă am rămas în urmă cu un punct, nu a mai avut rost să încerc și la română. După aceasta am ajuns la Budapesta, unde am dat examen din limba română. La această secție s-a dat examen și în scris, și oral. Pot să zic că ambele examene au reușit bine, am primit punctaje maxime.

– *Ce fel de exerciții au fost?*

– La faza în scris a fost un test care a cuprins stilistică și gramatică. După aceasta au fost două

Examen la Catedra de Română

În perioada 3 – 5 iulie a avut loc proba orală a examenelor de admitere la secția de română a Școlii Superioare Pedagogice „Juhász Gyula” din Seghedin. Pentru anul de învățămînt 2000-2001 și-au semnalat dorința de a studia la catedra de română 40 de tineri, dintre care s-au prezentat la examen 33 de candidați. De obicei, în fiecare an sînt admiși 12 studenți, dar acest număr poate să crească pînă la 20. – ne-a informat *Gheorghe Petrușan*, șeful catedrei de română. Dintre tinerii care s-au înscris la română doar cinci sînt cetățeni maghiari, toți ceilalți sînt din România. Greutate pentru ei va însemna taxa obligatorie, care pentru un semestru este 20.000 de forinți. Rezultatul definitiv despre examenul de admitere se va publica numai după 24 iulie.

- va -

Admiteri în învățămîntul superior

Săptămîna trecută s-au terminat examenele de admitere la facultăți și universități pentru 142.000 de elevi din țara noastră. Comisiile de examinare și-au încheiat munca joi, 20 iulie. Instituțiile de învățămînt vor informa candidații despre rezultate numai după 24 iulie, însă cei care sînt mai nerăbdători pot afla informații despre limita de punctaj încă din ziua de 21 iulie, pe Internet, pe adresa Biroului Național de Admitere în Învățămîntul Superior (OFFI): www.felvi.hu.

Cei care nu au reușit în prima fază, se pot înscrie la examene suplimentare pînă pe 7 august a.c. În următorul an școlar 125.000 de tineri vor să obțină prima diplomă, acesta este cu 1 % mai mult decît anul trecut. Facultățile preferate sînt artele, medicina și dreptul. În învățămîntul finanțat de stat din septembrie vor putea învăța 43.500, iar la fără frecvență 9.000 de persoane.

Universitate de vară la Timișoara

„Pe urmele lui Dracula”

Asociația Studenților Europeni, filiala Timișoara, va organiza o universitate de vară care va funcționa numai trei săptămâni pe parcursul acestei vacanțe, în perioada 29 iulie – 12 august. Cursurile se adresează studenților străini, în special celor din vestul Europei, iar tema propusă de organizatori este „Pe urmele lui Dracula”. Participanții vor putea face cunoștință cu adevărata poveste a lui Dracula, care va fi exemplificată în excursiile de la Deva, Sibiu, Sighișoara și Brașov. Primele zile vor fi dedicate cursurilor teore-

tice, din care studenții străini vor învăța câte ceva despre limba, civilizația și cultura românească, despre legendele românilor și mitul lui Dracula.

Marius și Nadia din nou se pregătesc „De chef”

Noul lor album va fi lansat la Mamaia

Inventatorii stilului kasha'y (c-așa-i românul), Marius și Nadia Dragomir vor lansa în curînd pe litoralul românesc, la Mamaia, un nou album. „Se va numi «De chef», ne spune Nadia, și va cuprinde zece piese, plus două radio edits. Sperăm să se găsească, în acest al unsprezecelea album al nostru, muzică pentru toate gusturile, căci, alături de un colaj de piese populare, avem și dance, și etno-

dance, și oriental-dance, ba chiar și un cîntec latino.” În curînd, cei doi brașoveni vor scoate și un nou videoclip.

Ocupați pînă peste cap, cei doi muzicieni își mai găsesc timp și pentru alte preocupări, tot artistice. „Eu pictez, ne mărturisește Marius Dragomir. Lucrez în ulei, «comit» și grafică, iar producțiile le vînd sau le fac cadou prietenilor. Iar Nadia scrie versuri și proză...”

Din scrisoarea unui tînăr către iubita lui:

„Draga mea, bărbații stau întotdeauna în cumpănă dacă să-și ia o nevastă frumoasă sau una deșteaptă. Mie nu-mi trebuie nici una nici alta. Eu te iau pe tine...”

Tînărul proaspăt căsătorit se destăinuie unui prieten:

– Cred că soția mea nu e atît de gospodină cum se lăuda înainte de nuntă...

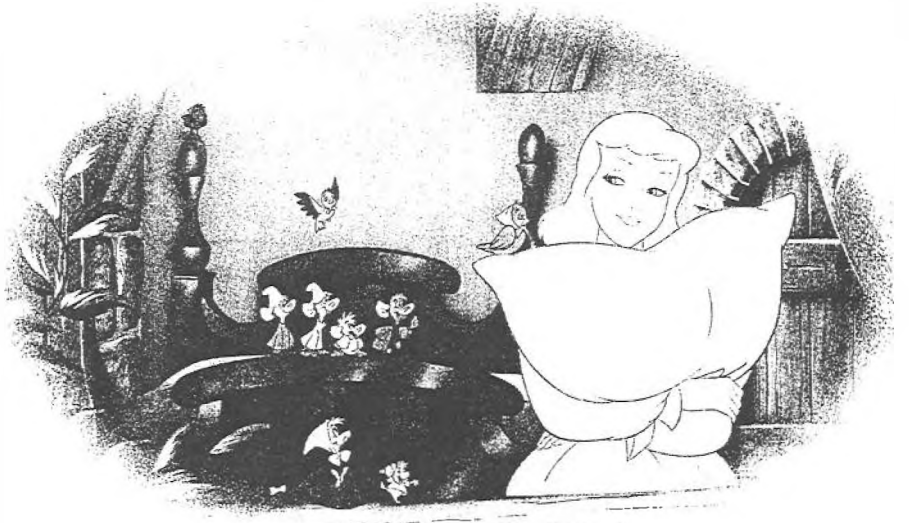
– Ce te face să crezi asta?

– Ieri am văzut-o încercînd să deschidă un ou cu o cheie de conserve.

Povestea săptămîinii

Surpriza cenușăresei după „Cenușăreasa”

Să faci o faptă bună e un cadou pe care ți-l dăruiești singur!

În fiecare dimineață, razele soarelui băteau în fereastra de la camera Cenușăresei, iar păsărelele ciripeau voioase ca să o trezească din somn.

Păsărelele intrau și în camera sărăcăcioasă, ca să o ajute pe fată să își îmbrace rochița veche și peticită. Dar Cenușăreasa nu se necăjea prea tare din cauza rochiței, fiindcă era bună și veselă întotdeauna.

Cenușăreasa le iubea foarte mult pe păsărele. Mama ei vitregă și fetele acesteia se purtau atît de urît cu ea, încît singura ei fericire era să stea de vorbă cu păsărelele și să viseze cu ochii deschiși. Dar în dimineața aceea nu era timp de vise. Păsărelele aveau o veste foarte importantă pentru prietena lor.

– Cum? Întrebă Cenușăreasa. A căzut un șoricel în capcană? Oh, bietul de el!

Cenușăreasa aleargă pe scări și văzu un șoricel prins în capcană. Cu multă atenție, Cenușăreasa deschise capcana și eliberă șoricelul.

– O să-ți pun numele Gus! Hotărî ea.

Gus își dădu seama că fata era cea mai bună prietenă a lui și îi dădu pulloverul, șepcuța și tot grîul pe care îl avea în cămară.

Jacques, ai grijă de Gus! Îi spuse ea unui șoricel slăbuț, și nu uita să-i

spui lui Gus să se ferească de pisică!

În timp ce muncea din greu, Cenușăreasa își imagina că dansează cu iubitul ei.

O bătaie puternică în ușă o trezi din visare.

– Mesaj de la Rege! Anunță curierul.

Cenușăreasa luă depeșa și o dădu mamei vitrege.

– O să fie bal mare la palat! Zise ea. Și sînt invitate toate fetele din împărăție! Prințul își alege mireasa! Ah, trebuie să aveți niște rochii deosebite!

Curînd, Cenușăreasa tăia, cosea și călca splendide rochii pentru surorile ei vitrege. Pentru ea nu mai avu timp să facă o rochiță nouă și frumoasă.

– Biata Cenușăreasa, suspină Jacques, ea nu se poate distra niciodată.

Ea ne-a ajutat întotdeauna pe noi! Ciripiră păsărelele. Hai să o ajutăm și noi!

Și din bucăți de mătase și panglici fine, animalele îi făcură Cenușăresei o rochie minunată.

– Surpriză! Strigară păsărelele și șoricelii.

Era cea mai frumoasă rochie de bal pe care o văzuse Cenușăreasa vreodată. Fața ei se lumină. Prietenii ei se bucurau că o făcuseră fericită.

Se cuvine să-i cunoaștem

Completați cu literele potrivite numele următoarelor personalități de seamă ale vieții culturale românești.

1. compozitor: _ e o _ _ e _ n _ s c _
2. sculptor: _ o _ _ a _ _ i _ _ _ â _ _ u _ i
3. medic: _ i _ _ o _ _ a _ e _
4. aviator: _ _ r _ l _ _ a i _ _
5. pictor: _ i _ o _ a e _ _ i _ o _ e _ u

Deziegare:

1. George Enescu, 2. Constantin Brâncuși, 3. Victor Babeș, 4. Aurel Vlaicu, 5. Nicolae Grigorescu

Concursul familiilor românești din Ungaria

O întrecere de la care toată lumea s-a întors acasă cu câștig

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria s-a gândit să reia o idee veche care, din păcate, pînă acum nu a avut continuare. Cu șase ani în urmă, la inițiativa Stelei Nicula Machour, s-a organizat un

nouă probe. Juriul a fost compus din profesori pensionari veritabili: dr. Gheorghe Santău, Aurica Istin și Gheorghe Martin, președintele juriului. Profesorul Martin a apreciat concursul în felul următor:

1. Familia Ardelean (Chitighaz)
2. Familia Ruja (Micherechi)
3. Familia Iova (Micherechi)

După concurs, Mariana, cea mai mare fată din familia Ardelean ne-a spus: „Concursul a fost cam greu, dar sîntem foarte fericiți că am reușit să câștigăm și am petrecut o zi deosebit de plăcută.” Mariana crede că acest rezultat l-au obținut mulțumită faptului că au reușit să enumere 35 de publicații românești din Ungaria. Georgeta Ardelean, mama a trei copii (Mariana, Nora și Ioan) a regretat faptul că au venit doar 3 familii, spunînd: „Mă gîndesc că era mai bine

Juriul concursului

toate probele au atins punctajul maxim. Capul familiei, după ce a trecut peste emoțiile întrecerii, a declarat următoarele:
– Am știut multe date din istoricul Micherechiului pentru că întotdeauna m-a preocupat istoria. Mă atrag mai mult războaiele și relația dintre poporul român și maghiar.

trecut. Pe acestea nu le-am văzut niciodată în folosință, dar am auzit despre ele din povestirile părinților. De exemplu, știam bine că la noi în sat, pe vremuri, oamenii se ocupau cu prelucrarea cînepii, în consecință și cu țesutul.

– Care este părerea dvs. despre ideea unui astfel de concurs?

– Acum, depășind emoțiile de la concurs, am înțeles sensul întrecerii. Organizatorii ne-au pus să fim obligați ca să mai scoronim între valorile noastre și, într-adevăr, am învățat foarte mult.

Membrii prezidiului Uniunii Culturale toată ziua se aflau la sediul organizației, pregătind interiorul și curtea, care într-adevăr au răsuflat o atmosferă familiară. În curte s-au așezat mese, iar președintele dr. Ioan Ciotea a pregătit cina. Principalul organizator, Ștefan Frățean era cam dezamăgit, cînd a aflat că în loc de 8, au sosit doar 3 familii. După concurs totuși părea mulțumit, pentru că cei prezenți s-au distrat bine și cu folos.

(Continuare în pag. a 11-a)

Familia Iova

concurs al familiilor românești din Ungaria. Din nefericire, inițiativa a rămas fără continuare. Motivele nu le știm, dar presupunem că la mijloc sa aflat indiferența.

Prezidiul organizației culturale pe țară a considerat însă că inițiativa „Concursul familiilor” merită să fie susținută. Astfel, pentru simbăta trecută, 15 iulie, au primit invitație 8 familii, care trebuiau să-și cîntărească cunoștințele în tema culturii românilor din Ungaria. Din păcate, dintre familiile pofite au sosit doar trei, deși în prealabil toate au răspuns afirmativ. Familiile Ardelean, Iova și Ruja au sosit de la Chitighaz și Micherechi. Ele și-au măsurat forțele spirituale răspunzînd în cadrul a

„Această inițiativă a Uniunii Culturale a fost cea mai mare surpriză pentru mine în ultimii zece ani. Este mare nevoie de astfel de manifestări. Cred că cel mai mult au pierdut familiile care n-au venit. Am învățat și noi, pentru că de multe ori îi desconsiderăm pe oamenii noștri de la țară și iată, de cîtă înțelepciune au dat dovadă aceste familii. Eu ca un om bolnăvicios, privind acești oameni, buni cunoscători ai culturii românești, astăzi parcă m-am vindecat. Dacă era bizuit numai pe mine, pe toți i-aș fi pus pe locul întii.”

Dar juriul totuși a fost pus în situația să stabilească un fel de clasament, care a fost următorul:

Familia Ruja

să nu câștige familia noastră, dar să participăm mai mulți.” Cei trei membri ai familiei Ruja din Micherechi, Greta, Ana și Tiberiu, s-au dovedit a fi buni cunoscători ai istoricului satului lor natal. „Despre istoricul satului am citit prin publicații, dar am aflat multe informații utile și de la bunicul meu, care știe să ne povestească într-un stil foarte interesant despre trecutul Micherechiului” – spunea după concurs cea mai activă membră a familiei, Ana Ruja.

La cealaltă echipă din Micherechi, în persoana lui Ioan Iova am avut ocazia să cunoaștem un adevărat istoric local. Deși familia s-a clasat pe locul al treilea, în afară de numărul publicațiilor, aproape în

Familia Ardelean

Temele concursului

1. Prezentarea familiei și a localității pe care o reprezintă concurentul
2. Prezentarea unei instituții românești din Ungaria
3. Enumerarea a cît mai multor publicații ale românilor din Ungaria
4. Descrierea unui obicei caracteristic pentru românii din Ungaria
5. Recunoașterea unor obiecte și unelte folosite în trecut
6. Recital de poezie, poveste sau cîntec popular de către copii
7. Povestirea unei vacanțe sau drum în România
8. Desene de copii la fața locului despre un eveniment familiar + completarea unui test
9. Întrebări-fulger din conținutul numerelor din luna iunie 2000 ale Foii românești

Concursul familiilor românești din Ungaria

O întrecere de la care toată lumea s-a întors acasă cu câștig

(Urmare din pag. a 10-a)

„Ne-au răspuns invitației 3 familii, cu care pînă acum nu ne-am putut întîlni în așa-zisa »viață publică românească«. Cel

Familiiile au primit cadouri nu numai din partea UCRU, dar și din partea »Foi românești«, cite un abonament pentru un an. Fiindcă familia Ardelean

La ce au folosit bătrînii noștri acest obiect?

mai mare succes îl consider acela că am putut atrage familia, care de altfel nu sînt prezente în activitățile culturale. Ele au dat dovadă de cunoștințe remarcabile în materie de cultură românească. A fost un concurs, s-au înmînat premii valoroase, familiile s-au clasat pe diferite locuri, dar toată lumea a câștigat, pentru că s-a dovedit că toți concurenții s-au pregătit frumos și s-a văzut că sînt în po-

era deja abonată, fetița mai mică a propus să primească acest cadou o prietenă de a ei, Gabriela Santău din Chitighaz.

Moderatoarea Stela Nicula a apreciat foarte pozitiv că Uniunea Culturală s-a arătat deschisă față de această inițiativă. „Nu am putut înțelege niciodată de ce nu s-a continuat ceea ce s-a început în 1994, fiindcă și atunci concursul a avut mare succes. Cred că familiile

Emoții și gînduri

sesia multor informații despre comunitatea noastră. Important este faptul că am oferit un pretext în scopul întîlnirii familiilor românești. Țelul Uniunii Culturale este ca să asigure spațiu și ocazii oamenilor de a se întîlni. Organizația noastră este dispusă oricînd să sprijine astfel de inițiative.” – a apreciat Ștefan Frățean, membru al prezidiului Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.

care au participat la întîlnirea noastră s-au simțit bine, au învățat multe noutăți. La început unii, nu numai copiii, dar și părinții au avut emoții. Dar, o dată cu trecerea timpului, i-am văzut cum se avîntă tot mai mult, cum a început adevăratul joc. M-aș bucura dacă s-ar putea organiza și în viitor acest concurs, dacă s-ar găsi spațiu și colaboratori deschiși.”

Ștefan Crăsta și Eva Iova
Foto: Aurel Papp

TEST

– despre cultura românilor din Ungaria –

- Cu cîți ani în urmă s-a înființat Liceul „Nicolae Bălcescu” din Giula?
a) 45
b) 51
c) 55
- Care este numele corect al săptămînalului românilor din Ungaria?
a) Foaia noastră
b) Foaia românească
c) Noi
- Cine este autorul volumului de poezii intitulat *Confesiune*?
a) Lucia Borza
b) Ilie Ivănuș
c) Lucian Magdu
- Cine este președintele Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria?
a) Gheorghe Marc
b) Traian Cresta
c) Ion Budai
- Cine este episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria?
a) Sofronie Drincec
b) Pavel Ardelean
c) Ioan Bun
- Cine este dirijorul corului românesc din Giula?
a) Ștefan Oroian
b) Florn Olteanu
c) Gheorghe Flueraș
- Cine este președintele Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria?
a) Emilia Martin
b) Dr. Maria Berényi
c) Dr. Ana Borbély
- Unde s-a născut Gheorghe Pomuț, ofițerul armatei maghiare din 1848, care a devenit general, apoi consul al SUA la Sankt Petersburg, cel care a cumpărat Alasca pentru SUA de la Rusia?
a) Giula
b) Budapesta
c) Seghedin
- Cine a fost Gheorghe Nistor?
a) povestitor
b) dansator
c) muzicant
- Ce este *Izvorul*?
a) revistă de etnografie și folclor
b) denumirea taberei etnografice
c) Fundația Culturală pentru Sprijinirea Cercetărilor Etnografice
- Cum se numește emisiunea românească a Televiziunii Maghiare?
a) Magazin cultural
b) Ecranul românesc
c) Ecranul nostru
- Cine este autorul Monografiei comunii Chitighaz?
a) Iosif-Ioan Ardelean
b) David Voniga
c) Teodor Misarăș
- Care familie a adus o contribuție bănească pentru sprijinirea construirii Podului cu lanțuri dintre Buda și Pesta acum 150 de ani?
a) Familia Sina
b) Familia Gojdu
c) Familia Șaguna
- 13+1. Povestitorul Mihai Purdi este originar din ...
a) Otlaca-Pustă
b) Chitighaz
c) Micherechi

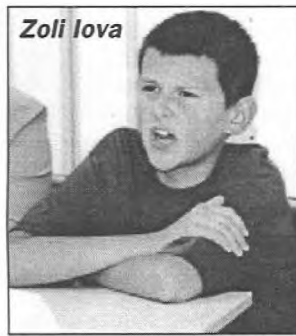
Dragi cititori,

ne-am gîndit că poate v-ați juca și Dvs. Dacă știți răspunsurile corecte la toate întrebările, scrieți-le și nouă! Pentru toți cei care vor completa testul fără nici o greșeală, vom trimite cadouri valoroase.

Adresa: Redacția „Foaia românească”, Giula, str. Gh. Doja nr. 8. Pf.: 95., 5700.

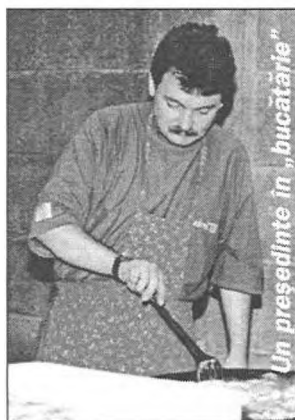
Ioan Ardelean jr.

Zoli Iova

Greta Ruja

Un președinte în »bucătărie«

Felicitări!

Adevăr

Se spune că intelectul e dat omului ca să cunoască adevărul. Intelectul e dat omului, după părerea mea, nu ca să cunoască adevărul, ci ca să primească adevărul.

Americani

Eu nu pot fi americanofob decât în ceea ce privește descompunerea religioasă în secte. Dar din punct de vedere politic... și noi, și rușii ar trebui să facem în frescele din biserici un Columb, căci fără el învățăm acum nemțește cu dicționarele pe genunchi.

Antisemitism

Nu am fost și nu sînt antisemit, pentru că ar însemna să fi anticreștin. Pentru că, să fim cinstiți, Cristos nu e din Fălțiceni.

Ateism

O babă murdară pe picioare, care stă în fața icoanei Maicii Domnului în biserică, față de un laureat al premiului Nobel ateu – baba e om, iar laureatul premiului Nobel e dihor. Iar ca ateu, așa moare așa, dihor.

Bătrînețe

Nu pot evita neplăcerile bătrîneții și nu mă pot supăra pe Dumnezeu că m-a ținut pînă aproape la nouăzeci de ani. Însă bătrîni au o supapă foarte neînțeleaptă: au dreptul la nerușinare. O nerușinare nelimitată.

Cînd mă gîndesc la suferințele bătrîneții, îmi dau seama că în natura asta oarbă cel mai mare geniu este geniuul morții. Faptul că murim, de cele mai multe ori la timp, este un semn al dragostei lui Dumnezeu pentru noi.

Biserică

Știi unde poți căpăta definiția omului? – te întreb. În templu. În biserică. Acolo ești comparat cu Dumnezeu, fiindcă exprimi chipul și asemănarea Lui. Dacă Biserica ar dispărea din istorie, istoria n-ar mai avea oameni. Ar dispărea și omul.

Creștinism

Omul e un animal care se roagă la ceva. Caută un model ideal. Și uneori nimerește, altele nu. Cei care au descoperit modelul ideal și succesiunea fenomenului din el sînt creștinii. Creștinismul nu poate fi identificat cu nici un sistem filozofic, monist, dualist sau pluralist. Creștinismul este, pur și simplu. Despre creștinism, Bergson spune că noi îl respirăm. Are materialitatea aerului. Seamănă cu aerul. Noi sîntem creștini fără să vrem. Și cînd sîntem ateii sîntem creștini: că respirăm creștinismul cum respirăm aerul.

Democrație

N-ar trebui să se vorbească așa de mult despre democrație. Eu, în materie de democrație, nu am nici o părere personală. Mă bizui pe doi gînditori clasici. Pe Platon și pe Aristotel. Platon susține că sînt trei forme de guvernămînt degenerate: tirania, oligarhia și democrația. Aristotel spune că democrația este sistemul în care face fiecare ce vrea. Și eu am spus: după cum se vede.

Eminescu

Eminescu, despre care Iorga spune că-i expresia integrală a națiunii române, iar Blaga că reprezintă „ideea platonice de român”, e românul absolut. L-am definit eu: sumă lirică de voievozi.

Europa

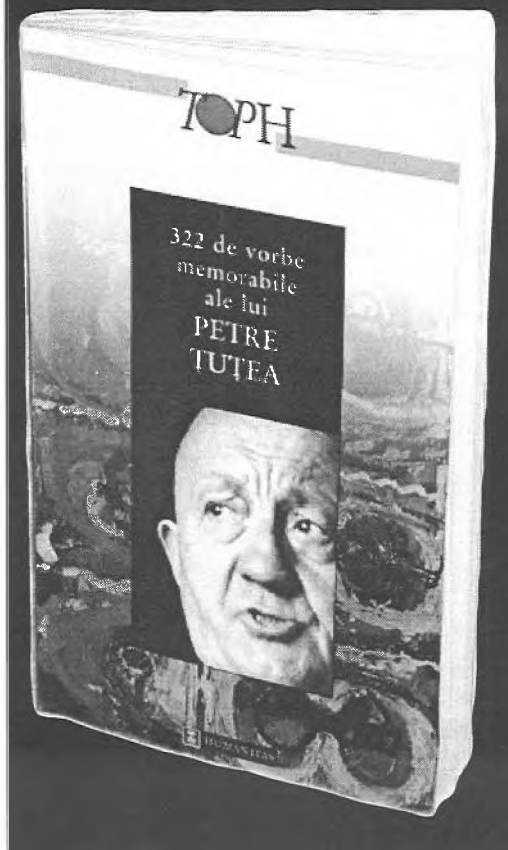
Europa e formată din trei familii de popoare: familia popoarelor germane, a celor latine

Petre Țuțea

Cine a fost Petre Țuțea? Și-a pus singur această întrebare. „Pentru că om de stat nu am fost, profesor nu am fost, scriitor nu am fost, da' atunci – ce sînt? Că nici ultimul parazit care crește în culele societății nu sînt... Pesemne că sînt cineva dificil de fixat.” Într-adevăr, cineva dificil de fixat. Sigur e însă că a fost *cineva inconfundabil*. Tinerii nu s-au îndreptat spre el, așa cum s-a spus, cu prîpa relei-credințe, atrași de o „gîndire de dreapta”. Ci pentru că după ani de confuzie ce păreau fără sfîrșit, în care superiorul și inferiorul erau deliberat confundati sau, dimpotrivă, în care doar imbecilii, mediocrii și lichelele aveau dreptul la cuvîntul public, setea de inconfundabil care s-a născut între timp a devenit enormă. Față de alte apariții excepționale ale perioadei, Țuțea s-a impus în atît de puțin timp opiniei publice pentru că a avut de partea sa inconfundabilul *accesibil*.

Cînd apele spiritului său s-au retras, ele au lăsat în urmă, cristaline, șlefuite de patimă, suferință și inteligență, cîteva sute de „vorbe memorabile”. Ele sugerează un lucru nespuse de simplu și de greu de obținut: că a fi liber înseamnă a *gîndi totul cu mintea ta*.

Gabriel Liiceanu

și familia popoarelor slave. Părerea mea e că dominantă e latină și spiritul european nu e nici slav, nici german, ci latin. Latinitatea e dominantă europeană. Nu Germania. S-au zbatut germanii, dar sînt tot subalterni, ca și slavii.

Femei

Cărui bărbat nu-i plac femeile? În primul rînd le iubești pentru farmecul lor, și în al doilea rînd le iubești pentru că fac oameni.

Gîndire

Dumnezeu a făcut lumea și pe om; și cu omul a încoronat creația sa. Și l-a însărcinat să

cunoască lucrurile. De-acolo vine denumirea lor. – originea primordială a capacității de a determina numele lucrurilor, care este o operație logică; originea mistică a gîndirii logice.

Idiotul

Mare noroc că există oameni care sînt idiotați! Funcția idiotului e pozitivă, pentru că fără el n-am înțelege nici geniul, nici normalitatea. Păi, cum am cunoaște noi un om pe care-l numim desăvîrșit dacă n-ar fi prezenți aștia, idiotații?

Liberalism

Singurul sistem suportabil, fiindcă e compatibil cu demnitatea și libertatea umană, este liberalismul englez. Liberalismul instituie concurența ca o competiție de valori, și nu confiscarea umană.

Limba română

Limba română are virtuți complete, adică poate fi vehicul a tot ce se întîmplă spiritual în specia om. E foarte greu de mînuit. Prin ea poți deveni vultur sau cîntăreț de strană. Limba română are toate premisele valorice pentru a deveni o limbă universală, dar nu știi dacă e posibil acest marș istoric. Dacă am fi fost un popor acuceritor... Noi, românii, nu punctăm universalitatea nicăieri. Și asta ne face sceptici. Ceea ce ne lipsește este îndrăzneala.

Macedoromâni

Mă întrebă Marin Preda cum era cu macedoromânii și i-am zis: domnule Preda, macedoromânii nu sînt români, sînt super-români, români absoluți. Atît de năpăstuiți și goniți, au instinct național de fiară bătută. Iar eu și dumneata, pe lîngă ei, avem forță domestică de rațe. Măcăm. Am stat cu macedoromâni în temniță. Îi băteau pînă îi omoreau, dar nu declarau nimic. Au o bărbăție perfectă.

Monarhie

Sigur că forma ideală de guvernămînt e monarhia. Monarhia ar presupune și alegeri, și partide și ar presupune un arbitru: acest arbitru, văzînd forțele politice în conflict, alege el, de fiecare dată, dar n-o alege pe cea mai populară ci pe cea mai adecvată interesului general. Deci, monarhia n-are criterii de conducere democratice. De fapt, monarhia a făcut România Mare, iar democrația a mai redus-o.

Naționalism

Am fost acuzați, noi aștia de dreapta, că exagerăm puterea națiunii. Toate popoarele fac așa. Nemții se consideră buricul pămîntului, englezii două buricuri ale pămîntului, francezii trei buricuri și jumătate. Fiecare crede că neamul lui e buricul pămîntului.

Om

Omul nu e o sumă de miliarde de celule sau de organe. Că nu sînt independente nici ficatul, nici rinichii, nici stomacul, nici creierul, nici sistemul osos. Omul, ca întreg, nu poate fi gîndit decât biblic; științific, nu.

Poporul român

Poporul român nu e cu nimic inferior popoului german sau francez. Că n-avem un Goethe, dar avem un Eminescu. Din punct de vedere politic, vifornița din spațiul în care s-a desfășurat istoric poporul român ne arată că sîntem unul din marile popoare ale Europei. Care cronicar spune, Costin parcă – n-am fost noi „în calea răutăților”? A reușit vreoa invazie să-și impună stilul și credințele aici?

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (12)

Gheorghe Petrușan

debut publicistic • debut literar • profesor

O traiectorie intelectuală construită cu tenacitate, cu multă energie umană și cu un entuziasm al dăruirii dezarmant de generoase pentru o comunitate, care, în momentele ei de recunoaștere și întărire a conștiinței identității, și-a căutat modele în rîndurile ei, nu-și poate lua astîmpărul gestului de abandonare și nici pasivitatea privirii deoparte a risipirii unui bun cîștigat. Constructor prin vocație și temperament creator, asumîndu-și cînd poziția de Mecena pentru semenii săi, cînd cea de Sisif în slujba unui ideal comunitar, Gheorghe Petrușan [Gh.P.](n.1938) și-a rotunjit personalitatea prin raportare la intelectualitatea clasică a românilor din Ungaria, fără să se lase copleșit de modelul personalității și nici subjugat stărilor momentului. Spirit echilibrat, căutat pentru taina sfătoșeniei sale, Gheorghe Petrușan rămîne unul din cele mai harnice condeie jurnalistice. O activitate bogată și diversă prin modurile de manifestare, o implicare responsabil asumată în problemele majore ale comunității, nu i-au dat nicicînd sentimentul înfrîngerii; din contră, cînd efectele acestei implicări nu i-au dat satisfacția deplină, a avut alternative și rezervele necesare de a opta pentru afirmarea sa în alte zone culturale, mai aproape de pasiunile sale permanente, precum istoria literară și culturală.

Două lucruri de excepție a cunoscut copilăria și adoles-

cența lui Gheorghe Petrușan, pe care le-a intuit și înregistrat ziarul românesc. În primul rînd, o maturizare prea devreme a copilului de clasa a 6-a, pentru care pasiunea învățaturii i-a dat și curajul luării deciziei de a veni singur la Giula pentru a urma cursurile gimnaziale, apoi cele liceale. În al doilea rînd, contactul cu o nouă colectivitate l-a făcut să dea măsura posibilităților sale și îl aflăm chiar din acest moment printre premianți (în nr. 12/12 iunie 1952). Anul 1952 coincide cu un alt eveniment care a marcat adolescența viitorului elev de liceu. Venirea profesoarei Margareta Leu din România, care la liceu îi va fi dirigintă și care, în 1958, rostește frumoase cuvinte despre începuturile și evoluția unui caracter tenace și hotărît (în nr. 11/1 iunie 1958). Gheorghe Petrușan aparține unei generații din care ies personalități de prim rang: Emil Garami, Octavian Negru, Ion Budai, Ladislau Görbedi, Eva Juhász, Ana Radici, Maria Selejan, Etelca Veres.

Un **debut publicistic** relevant pentru preocupările culturale ale lui Gheorghe Petrușan are loc la *Foaia noastră*, în 1958, chiar în primul an de studenție la Budapesta. E vorba de o cronică de spectacol teatral, la o reprezentație a piesei lui M. Sebastian, *Steaua fără nume* (în nr. 22/15 noiembrie 1958). Articolul sesizează atent ideile piesei, dar mai ales gradul de

transpunere scenică și jocul actorilor. Exercițiul cronicăresc în jurul unui eveniment cultural îi dă tînărului jurnalist deschiderea spre zone mai largi ale culturii, de la cronică plastică de expoziții (*Expoziția de artă populară românească la Budapesta*, în nr. 24/15 decembrie 1958, *Expoziția pictorilor români la Budapesta*, în nr. 8/15 aprilie 1959) la cronică de film (*După festivalul filmului sovietic*, în nr. 5/15 martie 1959). Este și jurnalistul corespondent al studenților de la ELTE (*Din viața studenților de la catedra de română a Universității Elte*). **Debutul literar** al lui Gheorghe Petrușan apare cu atît mai substanțial, cu cît întreaga paletă a scrisului său fusese practică prin presă. Nu greșim dacă avansăm de pe acum o ipoteză generalizatoare pentru rolul intelectualilor creatori de valori literare. Gheorghe Petrușan, alături de Ana Varga, Tiberiu Herdean și Gheorghe C. Mihăiescu constituie un grup de scriitori care a receptat imediat creația literară a românilor din Ungaria. Aceștia formează elita cronicarilor literari, cu un deosebit simț al analizei, deschis spre critica de întîmpinare. În cazul acestui autor, critic și istoric literar, implicarea este mult mai vastă: un domeniu este cel legat de însăși soarta ziarului românesc, un altul care ridică cota valorică a paginilor rezervate literaturii și un al treilea ține de articolul de opinie și atitudine com-

bativă, uneori polemică în jurul problemelor de comunitate. Debutul literar este al istoricului literar, mai precis al relațiilor dintre literatura română și cea maghiară. Articolele *Poezia lui Al. Macedonski în limba maghiară* (nr. 21, 1963), *Legăturile lui Mihai Eminescu cu Iosif Vulcan și revista Familia* (în *Viața românească*, nr. 4-5, 1964) confirmă cercetarea minuțioasă a documentelor de istorie literară. Sub semnul acestui debut se așează și viitoarea teză de doctorat a autorului, apărută în volum în 1992, o carte de referință pentru bibliografia revistei lui I. Vulcan.

Cronicarul de cărți este dublat de criticul literar. Să amintim doar că idei din cronicile la cărțile românilor din Ungaria (Ilie Ivănuș, Lucian Magdu, Al. Hoțopan, despre *Calendarul nostru*) atestă un spirit constructiv, mobil în interpretări, cu un accent selectiv și o demonstrație adecvată obiectului.

Prestația de jurnalist a lui Gh. Petrușan a cunoscut etape fierbinți, de cînd este cooptat în comitetul de redacție și apoi ca editor responsabil al ziarului. Articole bine scrise, de pe o poziție constructivă *Pe marginea difuzării Foii noastre* (1962), *A cui e Foaia noastră?* (1989), *Din trecutul și prezentul presei noastre* (1990) ridică cu responsabilitate misiunea ziarului, aducînd reale contribuții la o mai bună valorificare a spațiului tipografic din ziar. Trebuie s-o spunem că tocmai Gh. Petrușan a dus o campanie benefică pentru creșterea prestigiului presei românești, prin ridicarea cotei valorice a paginilor de literatură (susține rubrica de substanță, medalioane literare, dicționar enciclopedic) și prin deschiderea acestor pagini spre tineri creatori, din rîndul studenților seghedieni. Această neobosită muncă de veghe asupra ziarului l-a determinat să prețuiască cinstitul ziarul, cînd trecea pragul celor 40 de ani de existență: „o tribună a slovei românești la periferia românității. Uneori flacăra ei a luminat, alteori a pîlîit, dar nu s-a stins” (în nr. 4, 25 ian. 1991). Această încredere în forța cuvîntului tipărit românește l-a făcut să preia în anul 1997 inițiativa pornirii unei reviste *Conviețuirea*, una din cele mai bune și dense reviste românești din Ungaria. Aici se întîlnesc arti-

cole de atitudine, mărturii sincere, dezbateri publice ale marilor întrebări ale comunității (limbă, cultură, tradiții), dar și studii de specialitate ale profesorilor din Ungaria. Este una din revistele care începe să-și construiască o frumoasă și bogată tradiție.

Profesorul Gheorghe Petrușan împarte destinul catedrei de limba română cu celălalt stîlp al românității, Mihai Cozma. Venit la un an după acesta, echipa celor doi a fost cea mai activă și prolifică în scrieri de specialitate și didactice. Misiunea grupării de la Seghedin și-a cîștigat repede un prestigiu printre instituțiile de învățămînt superior. Autor al unor importante manuale de literatură română, pentru clasele liceale, de antologii pentru uz studentesc, de studii despre istoria școlilor românești din Ungaria, și, recent, despre conștiința de identitate a românilor din Ungaria, Gheorghe Petrușan are încă tinerețea activă a dăruirii generoase pentru idealul său din totdeauna, realizarea unității și solidarității în acțiunile benefice pentru comunitate. Cine citește articole de după anii '85 și le compară cu intervențiile din ultima vreme, din *Foaia românească*, își poate da bine seama de viziunea clară, de rigurozitatea și construcția unor concepte și programe de maximă relevanță pentru actul conservării identității. La adăpostul unor asemenea idei fundamentale, constant în principii și încrezător în rostul așezat al celor construite de el, Gheorghe Petrușan rămîne un model formativ de muncă intelectuală, seriozitate și tenacitate care contaminează. Generațiile de jurnaliști, reporteri, profesori, redactori mass-media, datorează oricînd un „Mulțumesc, domnule Profesor”, ca să-i fure pe neștiute un zîmbet de frumoasă aducere-aminte.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Nicolae Gândilă (13), Ștefan Frățean (14) și alții.

O zi de neuitat pentru Helmut Duckadam

Au trecut 14 ani de la 7 mai 1986 când Steaua București a reușit să câștige Cupa Campionilor Europeni. Ziua aceasta a fost a Stelei, dar poate mai mult al lui Helmut Duckadam. Aceasta a fost ziua în care Duckadam a intrat în istoria fotbalului și, mai apoi, în Cartea Recordurilor, după ce a apărat patru lovituri de la 11 metri. De atunci, mulți dintre protagoniștii victoriei s-au retras din activitatea competițională. Unii au devenit antrenori, alții au părăsit lumea sportivă. Pe Belodedici l-am putut vedea jucând și la EURO 2000.

Helmut Duckadam trăiește împreună cu familia sa la Arad. În satul său natal, Semlac, diri-

seama ce s-a întâmplat. Te bucuri, ești fericit, dar practic numai după câțiva ani îți dai seama

jează trei grupe de fotbal cu copiii între vîrsta de 11-14 ani. Bani pentru „pîinea cea de toate zilele” îi câștigă la Poliția de Frontieră de la Nădlac. Helmut Duckadam s-a născut la Semlac (o comună destul de mare, la 35 de km de la Arad). Activitatea fotbalistică a început-o aici la școala generală, mai tîrziu a continuat la școala sportivă Gloria din Arad. De la școala sportivă a fost transferat la tineretul de la UTA. După un an a fost promovată la Constructorul Arad (divizia C.), unde i-a fost antrenor regretatul Popa Dumitrescu. În anul '77 a fost promovată la prima echipă a UTA-ei, unde era antrenor Iordănescu. În 1983 s-au deschis porțile fotbalistice pentru Helmut Duckadam, cînd a fost transferat la Steaua unde a avut cele mai mari satisfacții profesionale. La această echipă a reușit să câștige Cupa României, de două ori titlul de Campionat al României și, bineînțeles, Cupa Campionilor Europeni.

Despre ziua aceasta așa își reamintește cerberul echipei:

- Ziua aceasta nu se poate uita, dar problema se pune că toată compania s-a pregătit cu 3 ani înainte. Noi am mers la Sevilla să jucăm cu Barcelona în primul rînd un joc frumos, să facem o propagandă fotbalului românesc. Faptul că am reușit să câștigăm a fost ceva splendid, cu care mulți jucători se înfîlesc o singură dată sau nici o dată în viață. În acele momente nu-ți dai

că ce performanță ai obținut în seara de 7 mai. Dar bineînțeles, se întruchipează totul: satisfacția, mîndria. Din păcate și o astfel de seară, la fel ca și altele, cu timpul se uită...

- Ce s-a întâmplat cu Dvs. și cu echipa după Sevilla?

- Problema a fost că în aceea perioadă toată lumea căuta senzaționalul. S-a pus accent pe probleme politice: că eu aș fi primit o mașină de la regele Spaniei și Nicu Ceaușescu ar fi luat-o de la mine. Din păcate, n-am primit nici o mașină. Cît privește conflictul cu Nicu Ceaușescu că mar fi împușcat... Nici măcar nu l-am cunoscut pe acest om. După cum îmi amintesc, Nicu n-a fost niciodată pe stadionul Stelei. În schimb, Valentin a ajutat foarte mult echipa, a fost prieten cu majoritatea jucătorilor, inclusiv cu mine.

În timpul acela am avut un anegris (cheag de sînge pe artu), a fost nevoie de operații foarte complicate. Era posibil să-mi pierd brațul. Această operație a trebuit refăcută în '98. Am avut șansă pentru că acest lucru s-a întâmplat după finala de la Sevilla, cînd eu eram în centrul atenției. Cît privește echipa Steaua rezultatele bune au continuat. În 1988 a ajuns în finala Cupei Campionilor Europene cu AC Milan. Dar în acea perioadă nimeni nu putea să bată echipa Milan, cu acel trio fantastic.

- Ce relații aveți cu foștii Steliști?

- Relațiile sînt mai mult telefonice. Cînd merg la București, îi caut. Mai strîns sînt cu Loați Bîlîni, care nu există sîrbătoare să nu mă caute din Franța. Lăcătuș, Iovan... relațiile au fost foarte bune cu toți

colegii. Numai că distanța și timpul... Ne întîlnim mai rar. Asta-i mare păcat. Odată am propus ca după cîțiva ani să ne întîlnim și noi, să facem niște jocuri demonstrative. O să vedem...

- Cum vă petreceți timpul liber de atunci?

- Timp liber nu am cît aș vrea eu. Am două mari hobbyuri: vîntoarea și pescuitul. Și acum chiar din cauza vîntoării stau în pat. Din pește am niște exemplare de 3-4 kg, cel mai mare a fost de 8 kg. Iar la vînat am un trofeu, un mistreț de 220 kg, împușcat. Capul e împăiat, pus la Semlac, și se poate vedea. Deci, nu este banc vîntoaresc.

Iar în ceea ce privește fotbalul... Microbul fotbalului a fost prea pătruns în mine ca să mă pot lăsa de el. Cîțiva ani am mai jucat la Vagonul Arad, căci au avut niște performanțe notabile să ajungă în divizia A. Și am mai fost și la CFR Arad.

În ultimul timp m-am distanțat puțin de fotbal, pentru că se știe că în vestul țării sponsorii sînt foarte greu de mișcat și fotbalul o duce cum o duce. Ne chinuim de vreo 4 ani de zile cu 3 grupe de copii la Semlac. Este foarte greu, fiindcă nu ne sprijină nimeni, dar încercăm totul ca să putem continua treaba, în primul rînd pentru acei copii care sînt foarte talentați.

- Ce părere aveți despre participarea naționalei la EURO 2000?

- De rezultate trebuie să fim mulțumiți pentru că au ieșit din grupa mortală cu Anglia, Germania și Portugalia. Poate ne așteptam ca echipa României să joace altceva, adică am fi dorit un joc mai ofensiv, mai curajos. Chiar dacă pierzi, să pierzi cu fruntea ridicată și să arăți mai mult. Sper să ne schimbăm în primul rînd stilul de joc. Mai mult mi-a plăcut de Chivu, de Dorinel Munteanu și îmi pare rău că Ganea a jucat foarte puțin. Să marcheze un gol de la 11 metri în ultimul minut de joc înseamnă că are o stăpînire pe sine fantastică și probabil că el va fi atacantul viitorului. Păcat că Hagî a avut această ieșire din echipa națională. Probabil că merita mai mult. Cred că și ziaristii sînt vînovați un pic fiindcă înainte de EURO n-am auzit altceva decît laude peste laude. Iar acum îi dau în cap.

Bineînțeles, ca mulți viteji, și

eu zic acum că ar fi fost mai bine dacă meciul cu Italia l-ar fi început formația care a învins-o pe Anglia. Iar Gică Hagî să intervină numai în cazul dacă conduceam măcar cu două goluri. Dar probabil că nici lenei nu a avut curaj să nu înceapă jocul cu Hagî.

- Care echipă v-a plăcut cel mai mult la EURO?

- Aproape toate echipele au prezentat ceva din minunile fotbalului, dar mi-a plăcut mult Portugalia, pentru că are un joc frumos. Germania m-a dezamăgit.

- Aproape după toate meciurile au fost probleme cu arbitrii. Ce părere aveți dvs.?

- La noi în țară, România se bate de arbitrii, monedă ce se poate interpreta oricum. Arbitrul, în primul rînd, are cîteva fracțiuni de secundă de a lua o decizie acolo, în mijlocul terenului, ceea ce este mult mai greu decît în fața televizorului. Au fost niște decizii în penalti. Eu spun că n-a fost 11 metri nici la Hagî, nici la Adrian Ilie. Asta e părerea mea. Cred că nu ar trebui să ne ocupăm atîta cu asta, că prea mult ne plîngem de ei și prea puțin

analizăm ce au făcut bine și ce nu.

- Nu peste mult timp încep competițiile pentru calificarea la Campionatul Mondial. Echipa Ungariei e în aceeași grupă cu România. Ce așteptați de la această grupă?

Ungaria a făcut progrese și la nivelul echipei naționale, dar am impresia că și la ei se merge prea mult pe cei mai cu experiență, mai bătrîni. Cred că și acolo ar trebui să vină un antrenor tînr și să schimbe radical toată echipa. Iar faptul că în Ungaria joacă mai multe sute de români, care au plecat din divizia C și B, arată că nu este prea bun fotbalul intern. Însă au cîțiva jucători foarte buni, care joacă în străinătate. Cred că la CM vom vedea niște meciuri bune. Va fi greu pentru ambele țări. Pînă la urmă sper că tot România o să se califice. România nu duce lipsă de valori și cred că acum, cu schimbul de generație, va trebui să facem o evoluție radicală pentru că avem mulți jucători tineri care sînt dornici de afirmare. În fruntea acestor echipe ar fi bun un duel cu Emeric lenei și Ladislau Bîlîni.

MIC

Piloții McLaren Mercedes din nou au cîștigat competiția F1.

Antrenamentul de sîmbătă așa de bine a reușit pentru cei doi piloți de la McLaren Mercedes încît duminică M. Häkkinen a saltat de pe locul 1, D. Coulthard de pe locul 2 de la linia de start. M. Schumacher numai de pe locul 4 a putut lua startul. Faptul acesta a determinat și pe mai departe soarta multor piloți. Häkkinen, Coulthard și Barrichello au avut noroc la începutul concursului, nu ca și Schumacher. Mașina lui Zonta a alunecat în mașina lui Schumacher, a lui Diniz în a lui Trulli. Cei doi piloți „răniți” au fost nevoiți să abandoneze terenul. Schumi din nou nu a avut noroc...

Pentru manevra aceasta Zonta și Diniz a scăpat cu o pedeapsă de 10 puncte (10 secunde au fost obligați să stea în box). La sfîrșit, Häkkinen, Coulthard și Barrichello au fost cei mai fericii.

Lista de punctaj de la Spielberg, Austria:

1. Mika Häkkinen 10 puncte 1.28.15,818 cu viteza medie 208,7992 km/h. (Finl. McLaren - Mercedes). 2. Coulthard 6 p. (M. Br., McLaren Mercedes). 3. Barrichello 4 p. (Br. Ferrari). 4. Villeneuve 3 p. (Can. BAR. Honda). 5. Button 2 p. (M. Br. Williams BMW). 6. Salo 1 p. (Finl. Sauber-Petronas).

Piloții

1. M. Schumacher 56 p., 2. Coulthard 50 p., 3. Häkkinen 48 p., 4. Barrichello 36 p., 5. Fisichella 18 p., 6. R. Schumacher 14 p.

Constructorii

1. West-McLaren Mercedes 98 p., 2. Ferrari 92 p., 3. BMW-Williams 19 p.

9. FORMULA 1 la Hungaroring

A.

1. Însiră 3 grupe de constructori F1! 3 p.
2. Cine a fost tata lui Damon Hill? 2 p.
3. Însiră 3 nume de piloți F1 care pe vecie au rămas robii, victimele Formulei 1! 3 p.

B.

1. Care pilot în care țară s-a născut?
A. Gilles Villeneuve 1. Suedia
B. Roniie Peterson 2. Canada
C. Nelson Piquet 3. Brazilia 3 p.
2. Care pilot de F1 s-a născut de odată cu F1?
1. Giuseppe Farina X. Keke Rosberg 2. Niki Lauda
3. Care monogram e potrivit pentru F1?
1. FIFA x. FOCA 2. FIA 3 p.

Termenul de înaintare: 28 iulie 2000.

Adresa: Foaia românească, 5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8.

Nu uitați să precizați pe plic: 9. - Formula 1.

Cu simpatie pentru cititorii
"FOAIA ROMÂNEASCĂ"
din partea portorului
chiperi Steaua București.
Huckadama

ROMÂNIA

Luni, 24 iulie

11.00 Callatis 2000 (R) 12.00 Serial. Justiție militară 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Serial. Ai vrea tu! 14.00 Pro Patria 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Serial. Orice e posibil 17.00 Agenția de plasare 17.30 Garantat 100% 18.00 Știri 18.05 Corect! 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.55 Iartă-mă! 20.45 Cu ochii'n patru 21.35 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.50 Serial. Cazuri ciudate 22.40 Jurnalul de noapte 22.55 Marele Jazz.

Marti, 25 iulie

6.00 Telematinal 10.45 TVR Cluj-Napoca 12.00 Drumul spre Europa 12.10 Serial. Cazuri ciudate 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Repere sacre 14.00 Oameni ca noi 14.30 Conviuții 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Seniorii cetății 17.00 Medicina pentru toți 17.30 Garantat 100% 18.00 Știri 18.05 Corect! 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.45 Serial. Felicity 20.35 Economia 21.25 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.40 Amprente 21.55 Telecinemateca. 22.40 Jurnalul de noapte.

Miercuri, 26 iulie

6.00 Telematinal 10.20 TVR Cluj-Napoca 11.10 Serial. Felicity (R) 12.00 Secolul XX văzut de David Frost. Documentar 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Telecinemateca. (R) 15.40 Magazin folcloric 16.30 Serial Orice e posibil 17.00 Impas în doi 17.30 Garantat 100% 18.00 Știri 18.05 Corect! 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.45 Serial. Felicity 20.35 Recurs la morală 21.20 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.35 Film. Contele de Monte Cristo 22.40 Jurnalul de noapte.

Joi, 27 iulie

6.00 Telematinal 10.20 TVR Timișoara 11.20 Serial. Felicity (R) 12.10 Tezaur folcloric (R) 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Destinul unei Națiuni 14.00 Conviuții 15.00 Evrika 15.30 Bibliotecă pe roți 16.00 Lumea și noi 16.30 Serial. Orice e posibil 17.00 Casa mea 17.30 Garantat 100% 18.00 Știri 18.05 Corect! 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.45 Serial. Felicity 20.35 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Cabina de montaj 21.25 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.40 Reflecții rutiere 21.55 Documentar 22.40 Jurnalul de noapte 22.55 Rock la miezul nopții.

Vineri, 28 iulie

6.00 Telematinal 11.10 Serial. Felicity (R) 12.00 Drumul spre Europa 12.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Cabina de montaj (R) 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Seniorii cetății 14.00 Spectacolul lumii 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 Top Voiaj 16.30 Serial. Orice e posibil 17.00 Pentru Dv. Doamnă! 18.00 Știri 18.05 Corect 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.45 Ploaia de stele 21.15 Jurnalul Academiei Cațavencu 21.30 Serial. Farmece 22.15 Film. Oglinda spartă 22.40 Jurnalul de noapte.

Sâmbătă, 29 iulie

6.00 Ploaia de stele 7.55 Desene animate 8.45 Serial. Zorro 9.40 Art-Mania 10.35 Film. Multumesc pentru tot 12.05 Serial. Mare schimbătoare 13.00 Arca Marinei 15.45 Auto Club 16.15 Serial. Dinastia Strauss 17.10 Teleenciclopedia 18.10 Serial. Hotel Payne 18.35 Serial. Carol și compania 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Callatis 2000 21.30 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 22.20 Jurnal 22.25 Săptămîna sportivă 22.45 Film. Neguțatorul lui Venus.

Duminică, 30 iulie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței 8.00 Desene animate. Donald rățoiul la 50 de ani 8.25 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 10.00 Viața satului 11.30 Tezaur folcloric 12.20 De luni pînă duminică 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.00 Serial. Ai vrea tu 16.30 Spectacolul lumii 17.00 Trupa de șoc 18.10 Serial. Justiție militară 19.00 Jurnal 19.25 Duminică sportivă 19.40 Film. Fortăreața 21.55 Callatis 22.20 Jurnal.

TVR

Luni 24 iulie

11.00 Documentar (R) 12.00 Desene animate 12.30 Medalion de interpret 12.30 Medalion de interpret 13.00 Toți, împreună 13.45 Știri 13.50 Grădina lui Cupidon 15.05 Serial. Obsesia 15.50 Serial. Domnișoara Andrea 16.40 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 larba verde de acasă 18.40 Film. Întruparea Diavolului 20.15 E dreptul tău! 20.45 Sport plus 21.25 Lumea vitezei 22.05 Știri 22.10 Bucuriile muzicii 23.00 TVM Mesager.

Marti 25 iulie

6.00 Serial. Domnișoara Andrea (R) 7.35 Top TVR2 (R) 8.30 Trupa DP 2. 11.30 Atlas (R) 12.00 Desene animate 12.30 Afaceri la cheie (R) 13.00 Toți, împreună 13.45 Știri 13.50 Ferma (R) 14.50 Un popas pe săptămîină 15.05 Serial. Obsesia 15.50 Serial. Domnișoara Andrea 16.40 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 larba verde de acasă 18.40 Credo 19.45 Spațiu francofon 20.15 Puls 2000 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Poliție judiciară 22.05 Știri 22.10 Documentar 23.05 TVM Mesager.

Miercuri 26 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Documentar. Omul și muzica 8.35 Trupa DP 2. 11.30 Arca lui Noe (R) 12.00 Desene animate 12.30 Antologia jocului popular (R) 12.45 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Serial de călătorii (R) 14.50 Nouă meseri mari 15.05 Serial. Obsesia 15.50 Serial. Domnișoara Andrea 16.40 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 larba verde de acasă 18.40 Film. Directorul nostru 19.55 Integrale 20.15 Mit și Istorie 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Poliție judiciară 22.05 Știri 22.10 Documentar 23.05 TVM Mesager.

Joi 27 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Documentar (R) Omul și muzica 8.35 Trupa DP 2. 11.30 Arta apărării (R) 12.00 Desene animate 12.30 Spațiu francofon (R) 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Orizont spiritual 14.20 E dreptul tău (R) 14.50 Antologia jocului popular 15.05 Serial. Obsesia 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 larba verde de acasă 18.35 Cinematograful de artă. Femeia și marioneta 20.15 Turul de control 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Poliție judiciară 22.05 Știri 22.10 Enigmatica Terra 22.40 Armonii clasice 22.55 TVM Mesager.

Vineri 28 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Documentar (R) 8.35 Trupa DP 2. 11.30 D'ali lu' Mitică (R) 12.00 Desene animate 12.30 Tradiții 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Osia Lumii (R) 14.20 Călătorind prin țară (R) 14.35 Veni, Video, Vici! (R) 14.50 Virtuozii ai instrumentelor populare 15.05 Serial. Obsesia 15.50 Serial. Domnișoara Andrea 16.40 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Televiziunea dragostea mea! 19.00 Grădina lui Cupidon 20.15 Afaceri la cheie 20.45 Călătorind prin țară 21.00 Știri 21.10 Film. Ochii minții 22.40 Armonii clasice 22.55 TVM Mesager.

Sâmbătă 29 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial (R). Femeia misterioasă 8.30 Osia Lumii 9.00 Film. Călătoria lui Natty Gun 10.40 Care pe care 12.15 Serial de călătorii 13.15 Serial. Un înger adolescent 13.45 Știri 13.50 Atlas 14.20 Documentar 15.10 D'ali lu' Mitică 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 17.40 Serial. Lumini și umbre 18.30 Top TVR2 19.25 Un secol de cinema 20.15 Film. Primul val 21.05 Știri 21.10 Serial Star Trek 22.00 Film. Nestor Burma 23.40 TVM Mesager.

Duminică 30 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial (R). Femeia misterioasă 8.30 +Orizont spiritual 9.00 Ferma 10.00 Un popas pe săptămîină 10.15 Documentar 11.10 Arca lui Noe 11.40 Start Rec. Magazin științific 12.25 Arta apărării 12.55 Desene animate 13.20 Serial. Un înger adolescent 13.45 Știri 13.50 Documentar 14.00 Video-Clipuri cu: Rolling Sontes 14.20 Documentar 15.15 Medalion de interpret 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telejurnal TVR2 17.40 Documente culturale 18.25 Film. Vară indiană 20.00 Serial. Primul val 20.55 Știri 21.00 Serial. Beavis și Butthead 21.25 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Idolul și Ion Anapoda 22.35 TVR Mesager.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, puțin fiind recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12202,75 MHz. În România, acest program este transmis NECODAT între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

Luni 24 iulie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTV – Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marti 25 iulie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropro.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri 26 iulie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profetii despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi 27 iulie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri 28 iulie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sâmbătă 29 iulie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal: Divizia A: UFC Rapid-FCU Craiova 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectiva Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică 30 iulie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanta Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropro.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profetii despre trecut.

„Pe undele Europei”

magazin euroregional realizat de Radio Seghedin și Radio Timișoara 29 iulie 2000

În cuprins:

Franz Metz, istoric muzical, organist de excepție german din România este unul dintre acele puține persoane care cunosc foarte bine trecutul muzical al Banatului. A scris și o carte despre viața muzicală a acestei zone central-europene. Pornit din Lugojul natal, Franz Metz trăiește acum ba în Germania, ba în Timișoara, dar oriunde ar fi el, susține cu consecvență universalitatea limbajului muzical.

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

24 IULIE, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

25 IULIE, MARTI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

26 IULIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

27 IULIE, JOI (redactor: Rita Ruja)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Oameni care au fost... – literatură, muzică, artă” – serialul Elenei Munteanu 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămîinii de Edda Ilyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 IULIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foaia românească” 11.55 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.00 Magazinul OăLumea femeilor” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la românii din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșet 11.50 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 IULIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00 „Pe undele Europei” – magazin euroregional 15.58 Încheiere.

30 IULIE, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectiva săptămîinii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30 Emisiune religioasă ortodoxă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportajele, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Drebtejn 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

26 iulie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 29 iulie 2000 (m2 ora 10.45)

Programul prevăzut al emisiunii românești: Macedoromâni au avut un rol important, chiar hotărîtor în comerțul Imperiului Austro-Ungar. Refugiază de sub jugul otoman s-au stabilit în cele mai importante centre comerciale, practicîndu-și meșeria tradițională și în noile condiții de viață. Acești macedovlahi, cum s-au mai numit, în afara de potențialul lor economic aproape toți au trăit și o viață spirituală exemplară. Au devenit susținători ai culturii românești, de numele lor se leagă edificarea bisericilor ortodoxe, care azi sînt considerate monumente istorice. O astfel de comunitate mică a trăit și la Miskolc. În urma sa azi au rămas doar edificiile și memoria primului mitropolit român al Ardealului, Andrei Șaguna. Realizatorii Ecranului nostru, în această săptămîină vă călăuzesc în această lume pierdută în negura trecutului. Realizator: Aurel Becan

Doi artiști plastici români la Seghedin

Utilitatea schimbului de expoziții între cele două orașe, Seghedin și Timișoara, este o realitate demonstrată de demult. De zece ani aceste schimburi își au ritmicitatea lor. Fiecare expoziție înscrie un capitol nou în istoria artei contemporane.

Îmi aduc aminte că pentru prima dată, în 1990, prin intermediul unei selecții bogate de artă contemporană s-au prezentat artiștii plastici timișoreni la Seghedin, în Galeria din strada Horváth. Atunci, vizitatorul a putut viziona aranjate creațiile artiștilor plastici din diferite generații, pictură, grafică și sculptură de-a lungul celor 3 etaje. Această expoziție a fost pentru publicul sensibil din Seghedin o adevărată revelație. Lucrările expuse erau pline cu impulsuri, cu un suflu proaspăt al libertății nemărginite. Expoziția a avut un ecou și ținută deosebită de un rang european. Timișorenii au reușit să se înscrie pe mapa sufletului celor din Seghedin.

De atunci urmăresc personal șirul de schimb al expozițiilor și impresiile bune au rămas valabile și astăzi.

În ziua de 9 iulie, duminică seara, în Galeria SZÖG - ART din Seghedin am fost prezent la expoziția a doi artiști timișoreni. Și-a expus lucrările în sculptură celebrul maestru Victor Gaga și pictorul Constantin Răducan. Expoziția a fost vernisată de domnul Andrei Oancea, consulul general al României la Seghedin, care a subliniat importanța înfrățirii prin artă: „... Vă rog să-mi permiteți să evidențiez rolul și importanța schimburilor pe linia artelor plastice dintre Timișoara și Seghedin. Expoziția pe care o onorați cu prezența se află la a zecea ediție și acesta este un lucru minunat. Înfrățirea prin artă a orașelor Timișoara și Seghedin a precedat relațiile de orașe înfrățite ale celor două localități. Și în cazul nostru artiștii din cele două țări s-au dovedit buni și inspirați diplomați, reușind prin mesajul artistic și prin legăturile de colaborare inițiate să sensibilizeze și să atragă atenția de o parte și de alta a frontierei că există resurse importante de prietenie, cooperare, apropiere și înțelegere. Nimic nu poate defini mai

VICTOR GAGA

Am fost printre primii care am sosit la Galerie. Era liniște, nu ne-a deranjat nimeni și nimic, spațiul a fost al nostru și al lucrărilor prezentate. Am cunoscut o parte din lucrările maestrului Gaga, însă majoritatea lor a fost o surpriză pentru mine. Am reușit să mă întâlnesc cu o lume zidită, plină cu forme clare și cu expresiile care prin valori de viu grai pot ajunge la noi. Așa am constatat că creațiile lui Gaga sînt „din străfundurile sufletului omenesc, sînt o lume a baladelor, a miturilor cu taină veșnică, este o lume formată, unică, numai a sculptorului Gaga. Prin aceste lucrări domină o mișcare dinamică care se poate transforma (cu voia noastră) într-o taină a tăcerii meditative.

Creările lui Gaga au o simetrie cu-

rată care este capabilă să amîne ziua către nemurire”. Materia, în cazul lui Victor Gaga, este tratată diferențiat, în care sculptorul nu evită să folosească culoarea și urmele dății. Nici nu am observat că între timp Galeria s-a umplut cu vizitatori, cu specialiști, care – de altfel – ca și mine, au fost cuprinși de farmecul lucrărilor, le-au pipăit, (fiind mobile) și le-au transformat pe placul lor. Au meditat și au încercat să „se așeze” în liniștea acestor structuri originale. Am fost de acord cu toții că spiritul artistic al lui Victor Gaga se reflectă foarte nuanțat prin formele sugestive, prin prelucrarea dramatică a texturii lemnului și prin executarea și prelucrarea formelor de amănunt. După vizionarea acestor lucrări, a unui maestru de prestigiu, am simțit un echilibru cum rareori simte un pămîntean.

CONSTANTIN RĂDUCAN

Lucrările pictorului mi-au schimbat imaginea, dar am dorit, am încercat să-mi păstrezi echilibrul, însă nu am reușit, căci pînzele m-au transpus într-o altă dimensiune, fiind șocat de peisajele încârcate cu notă gravă „reflexivă”. Părăsindu-mă liniștea, am intrat într-o concordantă sferică tulburantă. Efectele talentatului pictor sînt melancolice, rigide și reci, armoniile reduse prin rezonanțe cromatice ne transferă spre infinit. Numai atunci ne putem liniști puțin, dacă analizăm lucrările în care predomină prețiozitatea amănunțită și proporțiile cromatice care sînt deosebit de cîntărite. Dacă încercăm să ne așezăm în peisajul asupra căruia C. Răducan revine de mai multe ori de-a lungul operei sale, ne simțim tentați de o vibrație sufletească. Acest gen de pictură cu elemente suprarealiste nu mi s-au părut prea compatibile cu lucrările lui Gaga.

Dacă însă avem puterea de a separa aceste două genuri de artă, atunci meditănd melancolic, vom reuși să ne îmbogățim sufletele. **Șt. Oroian**

